

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับนักเรียนปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง” เป็นการวิจัยที่ต้องการศึกษาและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาไทย โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมาใช้ในการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) ปัญหาการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 3) การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 4) แนวทางการเรียนรู้ภาษาเด็กปฐมวัย 5) แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และ 6) แนวทางการสร้างแบบฝึกสำหรับการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

1. ปัญหาการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

สภาพทางสังคมและการดำรงชีวิตของประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ กล่าวคือ ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และใช้ภาษามลายูถิ่นในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ยิ่งกว่านี้ภาษามลายู (ท้องถิ่น) ยังเป็นภาษาน่าสนใจของพลเมืองของชาติกว่า 1 ล้าน 5 แสนคนที่อยู่ในจังหวัดชายแดนใต้ ภาษามลายู (ท้องถิ่น) เป็นภาษาที่เขาต้องใช้ในวิถีชีวิตของเขา นับตั้งแต่สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองไปจนถึงสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษผ่านภาษามลายู ฉะนั้นภาษามลายูจึงเป็นส่วนสำคัญของอัตลักษณ์ของคนมลายูหลายคนในบรรดาผู้คนเหล่านั้นมีความสามารถในการใช้อื่นค่อนข้างต่ำถึงพูดภาษาไทยพอได้ แต่ไม่คล่องพอที่จะใช้ภาษาไทยถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกของตนเองได้ ยังไม่พูดถึงการใช้ภาษาไทยในการชี้แจงแสดงเหตุผลที่สลับซับซ้อนตามเงื่อนไขปัจจัยของโลกปัจจุบัน (นิธิ เอียวศรีวงศ์ 2549 : 6) การที่ประชากรใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้ภาษามลายูถิ่นในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน มีผลต่อการใช้ภาษาไทย กล่าวคือไม่สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับหน่วยงานของรัฐและบุคคลอื่น ๆ ได้ ทำให้เกิดปัญหาด้านการสื่อสารและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ ซึ่งปัญหาการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีสาเหตุมาจากหลายประการ เช่น การใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ การศึกษาทางศาสนาหรือความเคร่งครัดทางศาสนา การรวมกลุ่มทางสังคมในลักษณะปิด (Close Society)

ทำให้โอกาสในการใช้ภาษาไทยมีน้อย (อมร ทวีศักดิ์ 2530 : 8-9) นอกจากนี้จากการวิจัย บันลือ ถิ่นพังงาและคณะ (2534 : 121) ได้ศึกษาสภาพการเรียนการสอนและการใช้ภาษาไทยของ นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนต่ำ เนื่องจากหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ที่นักเรียนใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง การที่เด็กใช้ภาษามลายูถิ่นมากกว่าการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ทำให้เด็กเรียนและรับรู้ภาษาไทยได้ช้าหรือเกิดความซาบซึ้งทางภาษาน้อยกว่า จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาด้านการใช้ภาษาไทย และเป็นอุปสรรคในการเรียนการสอน ตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ (กมลรัตน์ คนองเดช 2542 : 13)

สภาพปัญหาการใช้ภาษาไทยรวมถึงการเรียนการสอนภาษาไทยที่เป็นปัญหาของนักเรียน ที่อยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ดังกล่าวข้างต้นนั้น มีสาเหตุมาจากการใช้ภาษามลายูเป็น ภาษาแม่ของนักเรียนเอง รวมทั้งสภาพและกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ในการสอนนั้น ไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นรวมถึงไม่เหมาะสมกับนักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ดังนั้น เพื่อให้เด็กนักเรียนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยมากขึ้นนั้น แนวทางที่สำคัญก็คือควรต้องมีการศึกษาแนวทางหรือรูปแบบการสอนภาษาไทยให้แก่เด็กนักเรียน ตั้งแต่ระดับปฐมวัยเพื่อให้เด็กได้มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง การจัดการศึกษา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะนั้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีการสอนแบบบูรณาการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม และความต้องการของท้องถิ่น รวมถึงการเชื่อมโยงกับหลักศาสนา วิชาสามัญและ วิชาชีพ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการนี้เป็นวิธีการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษา ที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง การวิจัยนี้มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการใช้ ภาษาไทยของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 เนื่องจากเป็นการวางรากฐานการเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นปฐมวัย จะทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองได้

2. แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545

การจัดการเรียนรู้ทางการศึกษาในสังคมยุคปัจจุบัน เป็นการดำเนินการภายใต้กฎหมาย แม่บทอันได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ซึ่งได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบาย การปฏิรูปการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถของตนเองตามศักยภาพ และสามารถนำ ความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ ดังที่ระบุไว้ในหมวด 4 ดังนี้

“มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ”

“มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1) ความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

4) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

5) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข”

“มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้

1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการสอน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ”

จากการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องให้ผู้เรียนต้องเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับสิ่งใกล้ตัว สิ่งที่เกี่ยวข้องกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงหลักสำคัญคือการจัดการเรียนรู้ต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมทำงานกลุ่มด้วยตนเอง จัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกล้ำคิด กล้าทำ ตลอดจนปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม และจริยธรรมที่ถูกต้องดีงาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อศึกษาต่อและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีในครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

จากการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มุ่งเน้นความสำคัญ ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบ ต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและศักยภาพให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข (กรมวิชาการ 2544 : 3)

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นฐานที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่หยั่งรากฝังลึก การจะสร้างให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางภาษาต้องเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนให้เด็กมีการเรียนรู้ในการใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองนั้น ต้องเริ่มตั้งแต่การเรียนการสอนภาษาไทยในระดับปฐมวัย มุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางภาษาด้านการฟัง พูด อ่านและเขียนให้เหมาะสมกับวัย เห็นคุณค่าและสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อความคิด ความเข้าใจได้ เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยของการเรียนรู้ที่หลากหลาย ต้องใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่อาศัยสื่อวัสดุอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ ประกอบ เนื่องจากระบบความคิดของเด็กยังไม่พัฒนาถึงขั้นที่เข้าใจในสิ่งที่เป็นนามธรรมได้

3. การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กรมวิชาการ 2546 : 31 - 42) เป็นเอกสารที่กระทรวงศึกษาธิการจัดทำขึ้นเพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็กและครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้สถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กทุกหน่วยงานทุกสังกัดที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อสร้างเสริมให้เด็กปฐมวัยได้เติบโตมีพัฒนาการในทุก ๆ ด้านอย่างสมดุลเหมาะสมกับวัย ซึ่งในการสอนภาษาไทยแก่เด็กปฐมวัย อายุ 3 - 5 ปี ประกอบด้วยประสบการณ์สำคัญและสาระสำคัญ ดังนี้

3.1 ประสบการณ์สำคัญของเด็กปฐมวัย

ประสบการณ์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็กด้านทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งช่วยให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้น โดยการปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ บุคคลต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสารให้เหมาะสมกับวัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 1) การแสดงความรู้สึกรักด้วยคำพูด
- 2) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง
- 3) การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของเหตุการณ์และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ
- 4) การฟังเรื่องราวนิทาน คำคล้องจอง คำกลอน

5) การเขียนในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก
เขียนภาพ เขียนขีดเขียน เขียนคล้ายตัวอักษร เขียนเหมือนสัญลักษณ์ เขียนชื่อตนเอง

6) การอ่านในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก
อ่านภาพ หรือสัญลักษณ์จากหนังสือนิทาน/เรื่องราวที่สนใจ

ประสบการณ์ คือสิ่งที่เคยพบ เคยเห็น หรือเคยได้ยินมาก่อน อาจจะ
เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของ บุคคลต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เป็นประสบการณ์เดิมที่ผู้เรียนได้รับ
ซึ่งเก็บสะสมไว้ในสมองก่อนที่จะรับประสบการณ์ใหม่ที่เพิ่งเจอ ประสบการณ์เป็นแหล่งที่มาของ
การเรียนรู้ และเป็นพื้นฐานสำคัญของความคิด ความรู้ และการกระทำต่าง ๆ การเรียนรู้โดยอาศัย
ประสบการณ์ สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนและมีความหมายต่อตนเอง เนื่องจาก
เป็นการเรียนรู้ที่เริ่มจากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมเห็นได้ชัดเจน จึงสามารถนำไปสู่การเรียนรู้
เชิงนามธรรม อันจะส่งผลต่อการคิด การปฏิบัติหรือการกระทำใหม่ ๆ ต่อไป การที่ผู้เรียนได้รับ
ประสบการณ์ตรง และค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเองจะช่วยให้การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง
และจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักผูกพัน มีความต้องการและความรับผิดชอบที่จะเรียนต่อไป

การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ หมายถึง การดำเนินการอันช่วยให้
ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายโดยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ก่อน แล้วจึง
ให้ผู้เรียนย้อนไปสังเกต ทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้นและนำสิ่งที่เกิดขึ้นมาคิดพิจารณาไตร่ตรองร่วมกัน
จนกระทั่งผู้เรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดหรือสมมุติฐานต่าง ๆ ในเรื่องที่เรียนรู้ แล้วจึงนำ
ความคิดหรือสมมุติฐานเหล่านั้นไปทดลองประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ต่อ (ทิสนา แจมณี 2547 : 131)
ประสบการณ์สำคัญของการสอนภาษาไทยแก่เด็กปฐมวัยนับได้ว่าเป็นกิจกรรมหรือสิ่งที่เด็กต้องรู้และ
ฝึกปฏิบัติใช้สำหรับเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน
เขียน ซึ่งช่วยให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญในการสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้น นำไปสู่การพัฒนาด้านร่างกาย
จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ซึ่งมีสาระการเรียนรู้เป็นสื่อกลางในการสอนของครู

3.2 สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้เป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ
ทุกด้านให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ
และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความรู้สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับ
ตัวเด็ก บุคคล สถานที่แวดล้อม ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ทักษะที่สำคัญและจำเป็น
สำหรับเด็ก ได้แก่ ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์
และวิทยาศาสตร์และปลูกฝังเจตคติที่ดีค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยสาระที่เด็กอายุ 3-5 ปี ควรเรียนรู้ มีดังนี้

1) เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตาของตนเอง รู้จักอวัยวะต่าง ๆ ด้วยตนเอง การเล่นคนเดียวหรือกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและแสดงมารยาทที่ดี ทั้งนี้เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเองแล้ว เด็กควรจะเกิดแนวคิดต่าง ๆ

2) เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรได้มีโอกาสรู้จักและรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กเกี่ยวข้องกับหรือมีโอกาสใกล้ชิดและปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้แล้วเด็กควรจะเกิดแนวคิดต่าง ๆ

3) เรื่องราวธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้อธิบายสิ่งมีชีวิตที่เป็นต้นไม้ ดอกไม้ สัตว์ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน เป็นต้น

4) เรื่องต่าง ๆ รอบตัวเด็กควรจะได้อธิบายสิ่งของเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะและการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันของเด็ก

การจัดสาระการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยเป็นการนำสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก อาจจะเป็นบุคคล ภาพหรือเรื่องราวต่าง ๆ รอบตัวเด็กมาเป็นเนื้อหาในการสอน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมที่มีอยู่เข้ากับประสบการณ์ใหม่ที่ตนเองได้รับมา ซึ่งในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารนั้นเราใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการสื่อสารกันระหว่างบุคคลหนึ่งกับอีกบุคคลหนึ่ง หรือจากบุคคลกลุ่มหนึ่งสู่อีกบุคคลอีกกลุ่มหนึ่ง ภาษาจึงเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารกันของประชากรในประเทศ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาแนวทางหรือรูปแบบการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองให้แก่เด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาแม่ที่เหมาะสมและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการจัดทำแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัว เรื่องผลไม้ที่น่าสนใจ ผักที่หนูชอบ โดยผู้วิจัยนำสื่อที่เป็นของจริงหรือรูปภาพ เช่น ผลไม้ในท้องถิ่น ผักในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ และบูรณาการการใช้ภาษาระหว่างภาษามลายูกับภาษาไทยจัดการเรียนรู้ควบคู่กัน เนื้อหาและหัวข้อเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่เข้ากับประสบการณ์ใหม่ที่ครูผู้สอนเติมเต็มให้อันนำไปสู่การพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองของเด็กปฐมวัยใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

4. แนวทางการเรียนรู้ภาษาเด็กปฐมวัย

ภาษาเป็นสื่อที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสาร ติดต่อแลกเปลี่ยนความเห็น ความรู้สึก ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ให้คนอื่นกลุ่มหนึ่งได้รับรู้ การเรียนรู้ภาษาของมนุษย์เริ่มขึ้นตั้งแต่แรกเกิด อาจแสดงในลักษณะท่าทาง อากา การแสดงสัญลักษณ์ หรือการพูด การจัดการเรียนรู้ภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ สภาพทางสังคม และวัฒนธรรมของเด็ก จะส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัย และสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ นำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ในช่วงชั้นอื่น ๆ ต่อไป

4.1 ความหมายและความสำคัญของภาษา

การวิจัยนี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาการใช้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง กลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มที่สื่อสารด้วยภาษามลายูเป็นภาษาหลักและใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ซึ่งการสื่อสารได้เฉพาะภาษามลายูทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสาร เพราะประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสาร การศึกษาภาษาและความสำคัญของภาษา จึงมีความสำคัญและจำเป็นที่ต้องศึกษาเป็นอย่างยิ่ง มนุษย์รู้จักเปล่งเสียงออกมาให้มีความหมาย ซึ่งเรียกว่า“ภาษาพูด” เพื่อใช้ติดต่อและถ่ายทอดความคิด ความรู้ และการให้ความร่วมมือกัน ทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบและง่ายต่อการปกครอง ภาษาจึงเปรียบเสมือนกุญแจดอกสำคัญที่จะนำไปสู่การถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกของมนุษย์ทุกสังคม ภาษาจึงเป็นเครื่องมือช่วยให้มนุษย์ได้แลกเปลี่ยนความคิด และเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารของมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สาคกร บุญเลิศ (2538 : 1) กล่าวว่า ภาษาเป็นเครื่องสื่อความเข้าใจของมนุษย์จะแสดงถึงวิถีใด ๆ ก็ได้ทั้งการพูด การเขียน การใช้สัญญาณ และกิริยาท่าทาง ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ ซึ่งภาษาอาจเป็นการใช้เสียงที่พูดออกมาหรือเป็นการแสดงสัญลักษณ์ท่าทางก็ได้ และ ณรงค์ มั่นเศรษฐวิทย์ (2540 : 1) กล่าวว่า ภาษา หมายถึง ถ้อยคำหรือเสียงพูดที่มนุษย์แลงกัน เพื่อทำหน้าที่แทนมโนภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์ด้วยกันรับรู้ โดยใช้ประสาทสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น และกาย

ภาษาเป็นสิ่งที่จำเป็นในชีวิตมนุษย์มาก เพราะภาษาเปรียบเสมือนสื่อกลางที่มนุษย์ จะใช้ในการติดต่อสื่อสารและทำความเข้าใจระหว่างบุคคล ซึ่งณรงค์ มั่นเศรษฐวิทย์ (2540 : 2-4, อ้างถึงในรัชณี ตีอบิงห๊ะ 2545 : 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไว้ว่า

1) ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและความรู้สึกนึกคิดของคนในชาติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารเพื่อใช้ในการติดต่อ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประกอบอาชีพ

2) ภาษาเป็นเครื่องมือทำความเข้าใจกัน คนหนึ่งคิดอย่างไร ต้องการอะไร ก็ส่งภาษาให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้ จึงทำให้ต่างฝ่ายต่างรู้เรื่องกัน ภาษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งของชีวิต ถ้าภาษาที่สื่อระหว่างกันไม่เข้าใจหรือเข้าใจคนละเรื่อง การส่งภาษาก็ไม่เกิดขึ้น ไม่มีประโยชน์อาจเป็นโทษทำให้เกิดความสับสนขึ้นในสังคมได้

3) ภาษาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ซึ่งคนทั่วไปต้องสื่อสารโดยอาศัยภาษา แต่ละชาติจะมีภาษาของตนใช้เพื่อติดต่อกันระหว่างคนในชาติ

4) ภาษาไทยเป็นบ่อเกิดของวรรณคดีไทย วรรณคดีไทยเป็นผลของความงามทางด้านความเจริญทางอารมณของผู้ที่เป็นอารยชน

5) ภาษาไทยเป็นวัฒนธรรมสำคัญที่สุดของคนไทย ภาษาเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นความเจริญของมนุษย์ ภาษาไทยจึงเป็นวัฒนธรรมของคนไทยสะท้อนให้เห็นลักษณะเฉพาะของคนไทยที่ได้สะสมตั้งแต่ในอดีตอันยาวนาน ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อจะปรากฏอยู่ในภาษาไทยทั้งหมด

6) ภาษาไทยแสดงความเป็นเอกราชของชาติไทย ปัจจุบันมีวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาสู่ประเทศไทยหลายอย่าง เช่น การแต่งกาย การทักทาย การจับมือ แม้กระทั่งการกินอาหาร แต่สิ่งที่เหลือให้เห็นคือภาษาไทยที่ใช้พูด อ่านและเขียน เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงความเป็นไทย คนไทยมีอิสระในการใช้ภาษาไทย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกราชของชาติ คนที่พูดภาษาไทยปนภาษาอังกฤษ เรียกว่าตกเป็นทาสของฝรั่งด้านภาษา ด้วยเหตุที่ภาษาผูกพันกับความคิดและชีวิตของคน

7) ภาษาสร้างความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกันให้คนไทย ภาษาเป็นสื่อสัมพันธ์ที่ดีที่จะช่วยให้มีเพื่อน ทำให้คนไทยมีความมั่นใจว่าตนเองเป็นคนไทย

จากความหมายและความสำคัญของภาษาดังกล่าวสรุปได้ว่าภาษา คือ เสียงหรือกิริยาอาการที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสาร ติดต่อกัน แลกเปลี่ยนความเห็น ความรู้สึก ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ อาจจะเป็นคำพูด ท่าทาง อากา หรือการแสดงสัญลักษณ์ นอกจากนี้ภาษายังเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความคิด และจินตนาการของมนุษย์ออกมา สามารถแลกเปลี่ยนความคิดที่เป็นนามธรรมต่อกันได้ ภาษายังมีความสำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างของคนในชาติ ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ เอกชน หรือประกาศต่าง ๆ ยังต้องใช้ภาษาในการสื่อสาร โดยเฉพาะคนที่อยู่ในประเทศไทยและใช้ภาษาไทยเป็นภาษาราชการ ซึ่งประชากรในจังหวัดปัตตานีใช้ภาษาในการสื่อสารอยู่ 2 ภาษาคือภาษามลายูเป็นภาษาแม่และใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ซึ่งภาษาทั้งสองนี้มีความสำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภาษามลายูจึงเป็นส่วนสำคัญของอัตลักษณ์ของคนไทยมุสลิม

ในจังหวัดปัตตานี ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยสอนควบคู่กัน ระหว่างการสอนด้วยภาษามลายูกับภาษาไทย ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาไทยสำหรับ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ภาษาไทยไม่ถนัด และมีปัญหาในการสื่อสารกับหน่วยงานของรัฐ ตลอดจน ส่งเสริมและพัฒนาการใช้ภาษามลายูให้คงอยู่ต่อไป

ดังนั้นภาษาจึงมีความสำคัญกับมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ทุกคนต้องใช้ ภาษาในการสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และยังใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ ในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ต่าง ๆ ตลอดจนบอกกล่าวสิ่งต่าง ๆ ให้ผู้อื่นรับทราบ นอกจากนี้ ภาษายังเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและความรู้สึกของคนในชาติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ภาษาเป็น เครื่องมือทำความเข้าใจกันทำให้ต่างฝ่ายต่างรู้จักกัน ถ้าภาษาสื่อระหว่างกันไม่เข้าใจหรือเข้าใจ คนละเรื่อง อาจเป็นโทษทำให้เกิดความสับสนขึ้นในสังคมได้ การที่เราใช้ภาษาสื่อสารได้ดีและ ประสบความสำเร็จในการสื่อสารนั้น คนเราทุกคนต้องได้รับการเอาใจใส่ก่อนการเสริมสร้าง พัฒนาการทางภาษาอย่างต่อเนื่อง เพราะพัฒนาการทางภาษาของเด็กนั้นจะต้องผ่าน กระบวนการพัฒนาเป็นขั้นตอนและมีแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทางภาษา ของเด็กปฐมวัย

4.2 ทฤษฎีและพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย

ทฤษฎีและกระบวนการเรียนรู้ภาษาเป็นแนวคิดที่สามารถใช้อธิบายลักษณะของ การเกิดการเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กได้ งานวิจัยนี้จึงจำเป็นต้อง ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี เพื่อนำไปเป็นแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่ใช้ ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

1) ทฤษฎีว่าด้วยระบบภาษา ความคิดและสัญลักษณ์สื่อสาร

ทฤษฎีนี้เชื่อว่าภาษาเป็นสัญลักษณ์สื่อสารที่ไม่สามารถถ่ายทอดความคิด ทุกเรื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเด็กไม่สามารถสื่อความคิดออกมาได้โดยตรง เด็กจึงต้อง คิดสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายหลาย ๆ แบบผสมผสานกัน ด้วยเหตุนี้เองการจัดการเรียนการสอน แบบธรรมชาติจึงรวมเอาศิลปะ ดนตรี และละครเป็นส่วนสำคัญของการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ เด็กได้ถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นรับรู้อย่างลึกซึ้ง นักการศึกษาที่สำคัญที่มีบทบาทเกี่ยวกับ ทฤษฎีว่าด้วยระบบภาษา ซึ่งวาโร เพ็งสวัสดิ์ (2544) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอน ของเด็กปฐมวัยจาก ไวกอตสกี บรูเนอร์ เทเลอร์ และมอร์โรว์ ไว้ดังนี้

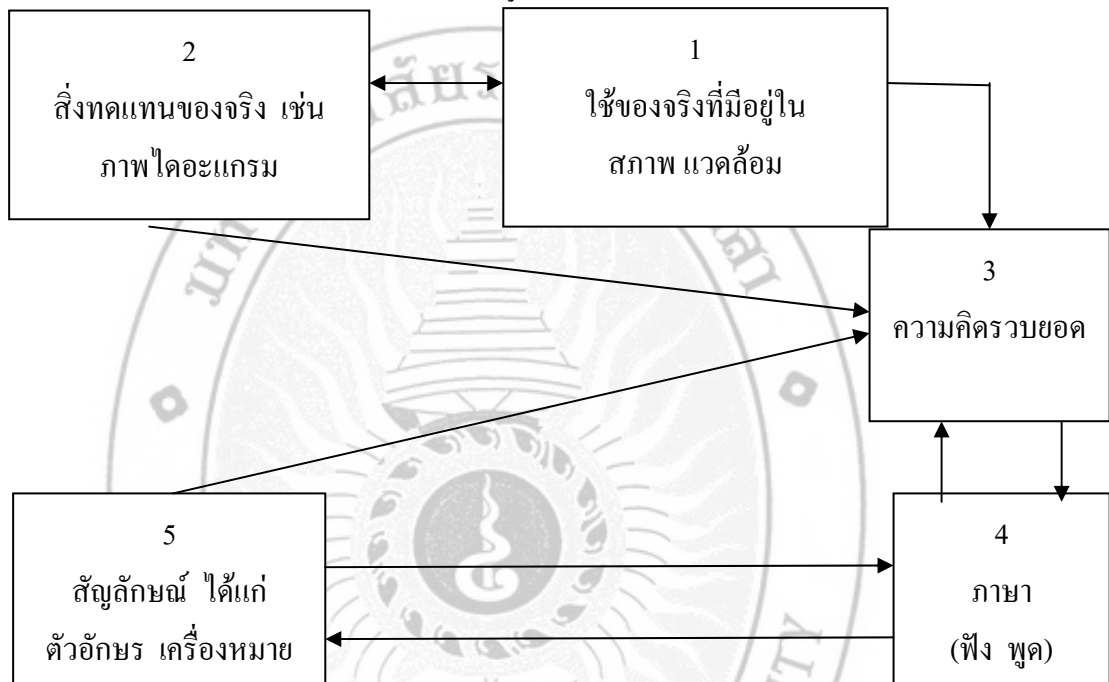
“...ไวโกตสกี (Vygotsky : 1978) ได้กล่าวว่า อิทธิพลของสังคมและบุคคลอื่นมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การพูดสนทนา การวาด การเขียน การอ่าน ตลอดจนการเล่นช่วยในการเรียนรู้ภาษาของเด็ก เพราะกิจกรรมเหล่านี้เป็นการใช้สัญลักษณ์ การที่เด็กเรียนรู้ภาษาจากผู้อื่นเป็นการพัฒนาที่ละทีละก้าว กล่าวคือ เด็กจะเรียนรู้ทีละน้อยจนเด็กสามารถคิดและเกิดความรู้ภายในตนเองได้

บรูเนอร์ (Bruner : 1983) ได้กล่าวว่า ภาษาเป็นสิ่งที่เด็กใช้ในการสื่อความหมายให้กับผู้อื่นได้รับรู้ ในขณะเดียวกันเด็กก็จะพยายามค้นหาความหมายตามความเข้าใจของตนว่าตรงกับความหมายที่ผู้อื่นยอมรับ ดังนั้นการสอนภาษาแบบธรรมชาติจึงเน้นให้มีการปฏิสัมพันธ์ การสนทนาโต้ตอบในกลุ่มช่วยสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยปกติมนุษย์ทุกคนต้องประสบประสบการณ์ทางภาษาไว้เป็นข้อมูลสำหรับใช้ต่อไป เทเลอร์และมอร์โรว์ (Taylor and Molo : 1983) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กที่มีประสบการณ์โดยพ่อแม่อ่านหนังสือให้ฟังเป็นประจำจะสามารถอ่านหนังสือได้เอง แม้ว่าจะยังไม่เคยเข้าเรียนในโรงเรียนก็ตาม โดยธรรมชาติเมื่อเด็กเริ่มพูดจะพูดไม่ชัด ไม่ถูกต้อง แต่ถ้าเด็กได้สื่อความหมายกับผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่พยายามรับฟังและช่วยเหลือ เด็กก็กล้าจะพูดและพูดได้ชัดเจนภายหลัง การเขียนก็เช่นเดียวกันเมื่อเริ่มอ่านเขียนเด็กจะมีข้อผิดพลาดมาก แต่ถ้าผู้ใหญ่ให้กำลังใจ ช่วยเหลือข้อผิดพลาดต่าง ๆ ก็จะลดน้อยลง และในที่สุดก็จะทำได้ดี...”

จะเห็นได้ว่า การใช้ทฤษฎีว่าด้วยระบบภาษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนต้องเริ่มสอนเด็กโดยใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อสื่อความหมายโดยนำศิลปะ ดนตรี และการละครมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งในระดับปฐมวัยการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ดนตรี ละคร บทบาทสมมุติ และงานศิลปะนั้น สามารถทำให้เด็กถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้อื่นได้รับทราบรวดเร็วขึ้น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการพูด การอ่าน โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ การร้องเพลง การอ่านนิทานเป็นกลุ่ม ระบายสี การท่องคำคล้องจอง เกมต่าง ๆ โดยครูผู้สอนต้องพูดด้วยน้ำเสียงที่จริงใจ เอื้ออาทร ใช้คำพูดดีและประโยคหลักเสมอ เมื่อเด็กทำกิจกรรมได้ดีครูควรให้คำชมเชย หลีกเลียงการตำหนิ คำว่า เพราะจะทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออกและเกิดความเบื่อหน่าย ต่อต้านในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยล่าช้า

2) ทฤษฎีการสอนแบบธรรมชาติ

การสอนแบบธรรมชาติ เน้นให้ปัจจัยเข้าที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจแก่ผู้เรียน โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนเป็นหลัก ผลของการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จดังที่คาดหมายได้ ถ้าผู้สอนเข้าใจวิธีการให้ปัจจัยป้อนเข้าอย่างถูกต้องและการให้ปัจจัยป้อนเข้าที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจให้แก่ผู้เรียนนั้น จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการสอนความคิดรวบยอดทางภาษาที่ถูกต้องซึ่งอาจจัดลำดับการสอน ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2 การสอนตามแนวทฤษฎีการสอนแบบธรรมชาติ (กรมวิชาการ 2538 : 18-19)
จากแผนภาพการใช้วัสดุของจริงที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อม เช่น วัสดุต่าง ๆ ที่ผู้เรียนเคยเห็นและเคยใช้ในชีวิตประจำวันจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและได้รับความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความหมายของสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

อย่างไรก็ตาม การสอนโดยใช้สื่อของที่เป็นจริงนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ดังนั้นการใช้สิ่งทดแทนของจริงเหล่านั้นได้แก่ รูปภาพ ใคอะแกรม มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและได้รับความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความหมายของสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นได้เป็นอย่างดี เพราะผู้เรียนสามารถถ่ายโยงความคิดไปยังของจริงที่ตนเคยพบเห็นมาก่อนได้ การพัฒนาการคิดรวบยอดจะง่ายขึ้น หลังจากนั้นเมื่อผู้เรียนมีโอกาสดำเนินได้ฟังเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เข้าใจมาแล้วว่าเขาพูดกันอย่างไร การพัฒนาการฟัง การพูดก็ย่อมจะง่ายและเป็นที่เข้าใจมากขึ้น เมื่อผู้เรียนได้พบสัญลักษณ์ เช่น ตัวอักษรที่เขียนขึ้นโดยมีความหมายตามที่เคยฟังเคยพูดมาก่อน การถ่ายโยงความคิดรวบยอดก็จะชัดเจนมากขึ้น ซึ่งกระบวนการนี้จะ เป็นกระบวนการสำคัญในการถ่ายโยงการอ่าน

เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องตามการรับรู้ของมนุษย์ (กรมวิชาการ 2538 : 18 - 19) โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง การใช้สื่อของจริงรูปภาพ ไดอะแกรมนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะเด็กปฐมวัยยังไม่สามารถเข้าใจคำพูดที่สื่อความหมายได้โดยตรง จึงต้องอาศัยสื่อของจริง รูปภาพ ซึ่ง อารี สันหลวี (2535 : 34 - 35) ได้กล่าวถึงหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ไว้ดังนี้

1) เด็กปฐมวัยที่อยู่ในศูนย์เด็กและโรงเรียนอนุบาล สามารถที่จะเรียนภาษาเขียนและอ่านโดยวิธีธรรมชาติ กล่าวคือเด็กคุ้นเคยกับหนังสือและตัวหนังสือจากประสบการณ์ และเขียนเพื่อสื่อสารจากการวาดหรือสะกดเอง ทั้งนี้ต้องเข้าใจว่าการสอนอ่านเขียนนี้มีใช้ในวิชาในหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มาสอนในระดับปฐมวัย

2) การสอนภาษาจะต้องยึดเด็กปฐมวัยเป็นศูนย์กลาง ครูต้องทำการศึกษาค้นคว้าเป็นรายบุคคลศึกษาความสนใจ ความสามารถและสอนเด็กตามระดับความสามารถที่แตกต่างกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าเด็กเป็นผู้ให้ข้อมูลแก่ครูในการเตรียมและวางแผนการสอน

3) ส่งเสริมให้เด็กสนใจและรักที่จะเรียนรู้ภาษาด้วยตนเอง การที่ทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจภายในจะต้องให้เด็กมีโอกาสเลือกเรื่องหรือหนังสือที่สนใจ เพราะฉะนั้นจึงควรมีหนังสือวรรณกรรมเด็กเป็นจำนวนมากพอ

4) การสอนภาษาควรมีพื้นฐานจากประสบการณ์จริงที่มีความหมายต่อเด็ก เช่น การศึกษานอกสถานที่ การทดลองวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

5) การสอนภาษาต้องให้เด็กเห็นประโยชน์ของการใช้ภาษาในลักษณะต่าง ๆ เช่น จดหมาย หนังสือพิมพ์ ป้ายโฆษณา นิตยสาร เป็นต้น

6) การสอนภาษา ควรจะเป็นประสบการณ์ที่ทำให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู ปฏิสัมพันธ์นี้จะนำไปในทางสนับสนุนให้กำลังใจและช่วยเหลือส่งเสริมซึ่งกันและกัน

7) การสอนภาษา ควรทำให้เด็กมีความมั่นใจ กล้าเสี่ยงที่จะพูด เขียน โดยไม่กลัวผิด

8) การสอนภาษา ควรจะสัมพันธ์กับวิชาต่าง ๆ โดยให้มีความต่อเนื่องเป็นหน่วยเดียวกันและสัมพันธ์กับชีวิตและประสบการณ์ของผู้เรียน การสอนจะมีลักษณะเป็นหน่วยบูรณาการ

9) การสอนภาษา ครูต้องเป็นนักวิจัย เป็นผู้ใฝ่เรียน ใฝ่ศึกษา โดยเฉพาะในการสังเกตเด็กครูจะต้องเรียนรู้จากเด็กแต่ละคน สร้างหลักสูตรหรือเนื้อเรื่องที่จะสอนจากสิ่งที่สังเกต

จากการจัดกิจกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนนี้ ต้องยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พัฒนาเด็ก ตามศักยภาพของแต่ละคน โดยให้ผู้เรียนได้เลือกหัวข้อ เลือกเรื่องที่จะศึกษาเอง ทั้งนี้เพื่อเป็น แรงจูงใจให้เด็กอยากที่จะศึกษาเรียนรู้ ตลอดจนจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เน้นให้ผู้เรียนได้คิด และพูดภาษาไทยให้มากที่สุด ในการสอนภาษาสำหรับเด็กที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ต้องจัดสาระการเรียนรู้ในเรื่องที่ใกล้เคียงกับประสบการณ์ ของเด็กหรือเป็นเรื่องที่อยู่ในชุมชนของเด็ก ครูผู้สอนต้องจัดเตรียมสื่อการสอนในแต่ละเรื่องให้เพียงพอ หลากหลาย และฝึกปฏิบัติให้เด็กได้ค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ ป้ายโฆษณาต่าง ๆ

3) ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Edward L.Thorndike) ยาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 60 - 63) ได้กล่าวถึงหลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีของธอร์นไดค์ไว้ว่า การจัดการเรียนการสอน ในระดับปฐมวัย เด็กต้องมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตลอดจน ความสัมพันธ์ระหว่างประสาทสัมผัส การเรียนรู้ตามทฤษฎีของธอร์นไดค์เป็นการสร้างความ เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองโดยอาศัยการลองผิดลองถูก ธอร์นไดค์เชื่อว่าการเรียนรู้ เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า (S) กับการตอบสนอง (R) ซึ่งการเรียนรู้จะ เกิดขึ้นได้ต้องสร้างความเชื่อมโยงหรือพันธะระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง โดยอาศัยการลองผิด ลองถูก จนกว่าจะพบรูปแบบที่ดีหรือเกิดการเรียนรู้ได้ การเรียนรู้ของธอร์นไดค์มีหลักการเรียนรู้ อยู่ 3 ประการ คือ 1) กฎแห่งความพร้อม 2) กฎแห่งการฝึกหัด และ 3) กฎแห่งความเป็นผล ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1) กฎแห่งความพร้อม หมายถึง สภาพความพร้อม หรือความมีวุฒิภาวะ ของผู้เรียน ทั้งทางด้านร่างกาย อวัยวะต่าง ๆ ในการเรียนรู้และจิตใจ รวมทั้งพื้นฐาน ประสบการณ์เดิม สภาพความพร้อมของหู ตา ประสาท สมอง กล้ามเนื้อ ประสบการณ์เดิมที่จะ เชื่อมโยงกับความรู้หรือสิ่งใหม่ ตลอดจนความสนใจ ความเข้าใจสิ่งที่จะเรียน ถ้าผู้เรียนเกิดมี ความพร้อมตามองค์ประกอบดังกล่าวก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้

2) กฎของการฝึกหัด หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อย ๆ ก็ย่อมจะทำให้เกิดความสมบูรณ์ถูกต้อง ซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่างเชื่อมโยง และการตอบสนองที่ถูกต้อง ย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์แห่งการเรียนรู้ กฎของการฝึกหัด แบ่งออกได้เป็น 2 ประการ คือ ประการแรก กฎแห่งความพร้อม หมายถึง การฝึกฝน การตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่เสมอ ย่อมทำให้เกิดพันธะที่แน่นแฟ้นระหว่างสิ่งเร้ากับ การตอบสนอง เมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้แล้วได้นำเอาสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้อยู่เสมอ ก็จะทำให้

การเรียนรู้เกิดความมั่นคงถาวรไม่สั่น และประการที่สอง กฎแห่งการไม่ใช้ หมายถึง การไม่ได้ฝึกฝน หรือไม่ได้ใช้ ไม่ได้กระทำบ่อย ๆ ย่อมทำให้ความมั่นคงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองอ่อนกำลังลงหรือลดน้อยความเข้มลง หรือเมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้แล้วไม่ได้นำความรู้ไปใช้ หรือไม่เคยใช้ย่อมทำให้การทำการกิจกรรมนั้น ไม่ดีเท่าที่ควรหรืออาจจะทำให้ความรู้นั้นลึบเลือนไปได้

3) กฎแห่งความเป็นผล กฎนี้เป็นผลที่ทำให้เกิดความพอใจ กล่าวคือเมื่ออินทรีย์ได้รับความพอใจ จะทำให้พันธะหรือสิ่งเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองมีความเข้มแข็งมั่นคงหรือเกิดความอยากจะเรียนรู้เพิ่มเติมมากขึ้น แต่ถ้าอินทรีย์ได้รับผลที่ไม่พอใจก็จะทำให้ไม่อยากเรียน หรือเกิดความเบื่อหน่ายเป็นผลเสียต่อการเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้ ดังนี้

- (1) ครูต้องจัดสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้เด็กเกิดการตอบสนองโดยการสร้างแรงจูงใจ การให้รางวัลเพื่อให้เด็กเกิดความพอใจในการเรียน
- (2) ครูจัดหาอุปกรณ์ที่น่าพอใจ เหมาะแก่การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กพอใจในการเรียน
- (3) ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้มีโอกาสปฏิบัติ หรือทำแบบฝึกหัดบ่อย ๆ จนทำได้อย่างคล่องแคล่วและมีแรงจูงใจ มีความสนใจ เข้าถึงเป้าหมายและคุณค่าของสิ่งที่ทำ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้ต้องการได้รับการฝึกฝนให้เกิดทักษะ

(4) การฝึกฝนไม่ควรกระทำนาน ๆ จนเด็กรู้สึกเกิดความเบื่อหน่าย เพราะเด็กในวัยนี้มีช่วงความสนใจต่ำ เมื่อรู้สึกเบื่อแล้วความสนใจในสิ่งที่ทำควรเปลี่ยนกิจกรรมเป็นอย่างอื่นหรือจัดกิจกรรมหลากหลายให้เด็กได้มีโอกาสฝึกทักษะ

ฉะนั้นในการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยตามทฤษฎีนี้ ครูผู้สอนต้องสร้างสื่อการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เน้นการปฏิบัติจริง และการฝึกฝนบ่อย ๆ ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ครูผู้สอนควรให้คำชมเชย รางวัลหรือแสดงพฤติกรรมทางบวกที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ อีก แต่การให้แรงจูงใจไม่ควรมีมากและบ่อยเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายได้

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างภาษามลายูกับภาษาไทย เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนของตนเองมากที่สุด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการกระทำ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น กิจกรรมการฟังนิทาน บทกลอน เรื่องสั้น ให้เด็กพูดเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง การใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้เด็กมีโอกาสอภิปราย จัดมุมประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิดวางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำและนำเสนอความคิดของตนเอง นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์การอ่านลักษณะต่างๆ เช่น ครูอ่านให้ฟัง ครูกับเด็กอ่านด้วยกัน เด็กอ่านเป็นคู่ เด็กอ่านคนเดียว กิจกรรมเหล่านี้จะจัดอยู่ในรูปของกิจกรรมเรียนปนเล่นที่ซ้ำๆ แต่ไม่จำเจ

นอกจากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์แล้ว เยาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 60 - 63) ยังได้ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ของพาฟลอฟ และของสกินเนอร์ไว้ ดังนี้

“...4) ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกของพาฟลอฟ หลักการเรียนรู้นี้เชื่อว่าการเรียนรู้ของสิ่งมีชีวิตเกิดจากการวางเงื่อนไข กล่าวคือ การตอบสนองหรือการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นต่อสิ่งเรานั้น ๆ ต้องมีเงื่อนไขหรือการสร้างสถานการณ์ให้เกิดขึ้น ซึ่งในธรรมชาติหรือในชีวิตประจำวันจะไม่มี การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ครูผู้สอนควรสร้างเงื่อนไขหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ขึ้น เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกชอบและแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตลอดจนลบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ออกไป ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1) การจัดการเรียนการสอน ครูควรสร้างเงื่อนไขเพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกชอบที่จะเรียนและลบพฤติกรรมที่วางเงื่อนไข ซึ่งครูทำได้โดยพยายามทำให้สิ่งเร้าที่มลลดน้อยลงไม่อยู่ในระดับที่เด็กจะเกิดการตอบสนอง และพฤติกรรมที่ไม่ต้องการลดน้อยลงจนหายไป

2) การเรียนการสอน ครูควรจะนำภาพและคำมาให้เด็กดูบ่อย ๆ จนต่อมาเด็กจะจำคำได้โดยไม่ต้องดูภาพ อาศัยการจัดกิจกรรมนั้นซ้ำ ๆ จนเด็กเกิดการตอบสนอง

3) ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้เด็กเกิดความเข้าใจว่าเงื่อนไขหนึ่ง ๆ ที่สร้างขึ้นนั้นสามารถก่อให้เกิดผลตอบสนองหลาย ๆ อย่าง โดยควรหาวิธีการหลาย ๆ วิธีในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดของเด็กให้กว้างขึ้น

การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีของพาฟลอฟ นอกจากครูผู้สอนจะสร้างเงื่อนไขเพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกชอบที่จะเรียน และพยายามลบพฤติกรรมทางลบออกไปแล้ว การจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยสำหรับเด็กที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองนั้น ครูผู้สอนควรนำสื่อรูปภาพ ของจริงมาสอนเป็นคำหรือพยางค์ โดยการทำกิจกรรมนั้นหลาย ๆ ครั้งและบ่อย ๆ จนเด็กเกิดการตอบสนองและเรียนรู้คำนั้น ๆ โดยไม่ใช่สัญลักษณ์อีกต่อไป

5) ทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ (Skinner) หลักการเรียนรู้ของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ เน้นการกระทำของผู้ที่เรียนมากกว่าสิ่งเร้าที่กำหนดให้ กล่าวคือ เมื่อต้องการให้อินทรีย์เกิดการเรียนรู้จากสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง เราจะให้ผู้เรียนเลือกพฤติกรรมเองโดยไม่บังคับหรือบอกแนวทางในการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้แล้ว จึง“เสริมแรง” พฤติกรรมนั้นทันที เพื่อให้เรียนรู้ว่าพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ พฤติกรรมการตอบสนองจะขึ้นอยู่กับเสริมแรง ซึ่งตัวเสริมแรง แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ตัวเสริมแรงทางบวก หมายถึงสิ่งเร้าใด ๆ ซึ่งเมื่อนำมาใช้แล้วทำให้อัตราการตอบสนองเพิ่มมากขึ้น

เช่น คำชมเชย รางวัล อาหาร และตัวเสริมแรงทางลบ หมายถึงสิ่งเร้าใด ๆ ซึ่งเมื่อนำมาใช้แล้ว ทำให้การตอบสนองเพิ่มขึ้นในทางลบ เป็นตัวเสริมแรงทางลบ เช่น เสียงดัง อากาศร้อน คำตำหนิ กลิ่น การทำโทษ เป็นการนำตัวเสริมแรงทางลบเข้ามา เพราะการทำโทษบางอย่าง หากนำมาใช้จะมีผลให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนไปในลักษณะที่เข้มข้น ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยได้ ดังนี้

1) การใช้เสริมแรงทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรม ครูควรให้การเสริมแรง โดยการชมเชยหรือให้แรงจูงใจโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การให้รางวัล ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้ ต้องการให้ผู้อื่นสนใจตนเอง และเห็นตนเองสำคัญกว่าคนอื่น การให้แรงจูงใจจะทำให้เด็กเกิดความสนใจ พอใจที่จะเรียน

2) การปลูกฝังพฤติกรรมบางอย่างและการลดพฤติกรรมบางอย่าง หลักการสำคัญของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์คือ การควบคุมการตอบสนองด้วยวิธีเสริมแรง กล่าวคือ เราจะให้การเสริมแรงเฉพาะในเรื่องที่ต้องการเพื่อให้เกิดเป็นนิสัยติดตัว ดังนั้นถ้าเราต้องการให้เด็กมีพฤติกรรมใหม่ในเรื่องใดก็ควรให้การเสริมแรงพฤติกรรมนั้น เพื่อให้เด็กทำต่อไปจนเป็นนิสัย แต่ถ้าต้องการให้พฤติกรรมใดหายไปก็ควรลดการเสริมแรงพฤติกรรมนั้น ก็จะทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนานั้นหายไป การปลูกฝังพฤติกรรมใหม่ให้แก่เด็กโดยใช้การเสริมแรงเป็นสิ่งควบคุมพฤติกรรมครูควรมีการวางแผนให้เหมาะสม

3) บทเรียนแบบโปรแกรมและเครื่องช่วยสอน ซึ่งจัดแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นส่วนย่อย ๆ เป็นขั้น ๆ และจัดลำดับเป็นเหตุเป็นผล เพื่อให้เรียนได้ง่ายและเมื่อสำเร็จแต่ละขั้น จะได้รับแรงเสริมหรือให้รางวัลทันที ทั้งบทเรียนสำเร็จรูปและเครื่องช่วยสอนต่างนั้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีคำตอบที่ถูกต้องไว้ให้ ซึ่งบทเรียนดังกล่าวควรนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น...”

จากการศึกษาทฤษฎีนี้ จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ในด้านการให้แรงจูงใจและแรงเสริม ซึ่งการให้แรงเสริมในแต่ละครั้งครูควรให้แรงเสริมเฉพาะพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดกับเด็กและติดตัวเด็กตลอดไป หากต้องการให้พฤติกรรมใดหายไปให้ลดการเสริมแรงพฤติกรรมนั้นลงหรือไม่ให้แรงเสริมเลย ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เด็กแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ อีก การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยสำหรับเด็กที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองนั้น เมื่อเสร็จสิ้นแต่ละกิจกรรมครูผู้สอนและเด็ก ๆ ต้องให้กำลังใจซึ่งกันและกัน เช่น โอบกอด จับมือ ชมเชย แต่ละกลุ่ม หากมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรมครูต้องไม่ดูดำ ลงโทษ หรือตำหนิแต่ควรใช้สื่อประเภทนิทานเตือนใจเล่าให้เด็กฟัง และร่วมกันอภิปราย

ถึงการกระทำนั้น ๆ ว่าควรกระทำหรือไม่ พฤติกรรมใดควรกระทำเพราะอะไร เพื่อให้เด็กเกิดความตระหนักที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาเอง โดยไม่มีการบังคับจากครู เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ครูต้องให้คำชมเชย หรือให้รางวัลเพื่อปลูกฝังพฤติกรรมนั้นติดตัวเด็กไป

ทฤษฎีแต่ละทฤษฎีที่กล่าวมามีหลักการและแนวคิดที่แตกต่างกันแต่ทฤษฎีเหล่านี้ก็ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย การที่เด็กแต่ละคนสามารถพัฒนาภาษาของตนได้นั้น เด็กต้องมีพัฒนาการทางภาษาตั้งแต่วัยทารกจนกระทั่งใช้ภาษาสื่อความหมายซึ่งกันและกันได้ พัฒนาการทางภาษาก็เหมือนพัฒนาการด้านอื่น ๆ คือมีความเจริญงอกงามอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่แตกต่างกัน ซึ่งประสิทธิภาพของพัฒนาการนั้นอาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ประสบการณ์เดิม ความสนใจของเด็ก การเลี้ยงดู และสภาพแวดล้อมทั่วไปของเด็ก ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

ดวงเดือน แจ่มสว่าง (2542 : 14 - 15) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางภาษาตามช่วงอายุของเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

1) เด็กอายุ 2 ขวบ สามารถเข้าใจคำ และประโยคง่าย ๆ ชอบฟังการโฆษณาทางโทรทัศน์ ชอบฟังเสียงแปลก ๆ ชอบฟังเรื่องง่าย ๆ สั้น ๆ และเพลงกล่อมเด็ก ชอบใช้คำพูดเชิงปฏิเสธเสมอ มักมีคำว่า “ไม่” ติดปาก สามารถเรียกชื่อสิ่งของที่มีพยางค์สั้น ๆ ได้ มักตอบคำถามด้วยประโยคสั้น ๆ ลากเส้นขยุกขยิกได้ พอใจที่จะขีดเขียนโดยจับดินสอ ปากกา ในลักษณะใช้ทั้งมือจับและลากเส้นด้วยการขยับด้วยการขยับเขยื้อนไปทั้งแขนไปมาจนเต็มหน้ากระดาษ สามารถเปิดหนังสือรูปภาพได้ถูกต้อง

2) เด็กอายุ 3 ขวบ ชอบฟังเพลงที่เคยได้ยินคุ้นหู เช่น เสียงน้ำก๊อกไหล เสียงรถยนต์ รถไฟ เสียงสัตว์เลี้ยง ฯลฯ ชอบฟังนิทานและจะฟังอย่างตั้งอกตั้งใจ และพอใจมากขึ้น ถ้าพ่อแม่หรือครูอ่านให้ฟังอย่างใกล้ชิดโดยลำพัง ในด้านการพูดสามารถสนทนาโต้ตอบด้วยประโยคสั้น ๆ ประมาณ 10 พยางค์ สามารถใช้คำศัพท์ประมาณ 900 คำ และชอบขึ้นต้นประโยคด้วยคำว่า “อะไร” “ทำไม” “ใคร” “ที่ไหน” กับผู้ใหญ่ บางครั้งจะชอบพูดคนเดียว

3) เด็กอายุ 4 ขวบ สามารถใช้คำศัพท์ได้ประมาณ 1,500 คำ ช่างพูด ช่างคุย ชอบเล่าเรื่องให้คนอื่นฟัง เรียนรู้ศัพท์ใหม่ได้เร็ว ใช้คำเชื่อมประโยคได้มากขึ้น ชอบทดสอบภาษา และชอบพูดคนเดียวมีความสามารถในการฟังมากขึ้น จะมีคำถามประเภท “เมื่อไหร่” “อย่างไร” และ “ทำไม” สามารถจดจำชื่อตัวเองได้ บางคนสามารถเขียนชื่อตัวเองได้ จดจำลักษณะบางตัวและจำคำได้บ้างบอกได้ถูกกว่าคำไหนเหมือนกัน หรือต่างกัน สามารถจำถ้อยคำโฆษณาในโทรทัศน์ ป้ายยี่ห้อสินค้าหรือรถยนต์ได้

4) เด็กอายุ 5 ขวบ จะตั้งใจฟังเรื่องราวต่าง ๆ ได้มากขึ้น ชอบ ฟังนิทาน เพลง การเล่นนิ้ว คำคล้องจอง ชอบซักถาม สามารถใช้คำศัพท์ได้ประมาณ 2,500-3,000 คำ ชอบเล่นบทบาทสมมติ และชอบใช้คำที่เคยได้ยินในชีวิตประจำวัน

5) เด็กอายุ 6 ขวบสามารถพูดได้คล่องแคล่ว สนใจคำใหม่ ๆ เริ่มเข้าใจเรื่องนามธรรม สามารถอธิบายเหตุผลได้ดี ชอบเล่นขายของโต้ตอบเลียนแบบชีวิตจริง

พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยต้องเริ่มจากสิ่งที่เป็น สัญลักษณ์ง่าย ๆ แปลกใหม่และมีความสนุกสนาน เช่น นิทาน การโฆษณาในโทรทัศน์ การเล่นนิ้ว การท่องคำคล้องจอง การแสดงบทบาทสมมติ ฉะนั้นครูผู้สอนควรจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะกับเด็กที่เรียนสองภาษาและใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ซึ่งเป็นเด็กที่มีปัญหาเรื่องการใช้ภาษาไทยอยู่แล้ว ครูผู้สอนควรใช้นิทาน การแสดง บทบาทสมมติ เพลง คำคล้องจองเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะภาษาแก่เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของ ฌองค์ มั่นเศรษฐวิทย์ (2540 : 18 - 20) ได้กล่าวถึงลักษณะทางภาษาตามลำดับขั้นพัฒนาการ ไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 อายุ 1 - 3 ปี พัฒนาการทางภาษา เด็กจะพูดคำง่าย ๆ และประโยคสั้น ๆ ถ้าเข้าใจมากก็จะซักถามมากขึ้น

ขั้นที่ 2 อายุ 3 - 5 ปี พัฒนาการทางภาษาเด็กจะพูดประโยคสั้น ๆ ชอบซักถามคำถามที่ต้องการคำอธิบายว่า “ทำไม” และ “อย่างไร”

ขั้นที่ 3 อายุ 6 - 8 ปี พัฒนาการทางภาษา เด็กชอบสนทนา และชอบซักถาม

ขั้นที่ 4 อายุ 9 - 11 ปี พัฒนาการทางภาษา เด็กจะใช้ภาษา สะแลงและมีคำพูดแปลก ๆ

ขั้นที่ 5 อายุ 12 - 13 ปี พัฒนาการทางภาษา เด็กมีความสามารถในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นในเรื่องนามธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ ศาสนา ความยุติธรรม ฯลฯ

ขั้นที่ 6 อายุ 14 - 16 ปี พัฒนาการทางภาษา เด็กมักชอบใช้ เหตุผลบางครั้งดูเหมือนกับเป็นการโต้แย้ง บางครั้งมีคำพูดที่ผู้ใหญ่มักยอมรับ แต่ก็ยังเป็นคำพูดที่ ออกมาจากใจ สามารถอภิปรายและแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้ใหญ่ได้

ดังนั้นพัฒนาการทางภาษาของเด็กทั้ง 6 ขั้นดังกล่าวจึงเป็นช่วงที่เด็กต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อายุ 1 ปีจนถึงอายุ 16 ปี นอกจากพัฒนาการทางภาษาจะช่วยในการเรียนรู้ภาษาของเด็กแล้ว ยังช่วยให้ครูผู้สอนเข้าใจและพัฒนาเด็กได้ถูกต้องตามระดับพัฒนาการอีกด้วย นอกจากนี้พัฒนาการทางสติปัญญาก็ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ครูผู้สอนควรศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนต่อไป พัฒนาการทางภาษาในขั้นที่ 2 อายุ 3-5 ปี นับเป็นพัฒนาการที่เหมาะสมในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทย เนื่องจากในช่วงอายุ 3-5 ปี สมองกำลังเจริญเติบโตและต้องการเรียนรู้ในทุก ๆ เรื่อง การจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองนั้น ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ โดยใช้เพลงบรรเลงช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ครูต้องจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้เด็กคิด พูดและแสดงออกแทนครูพูดให้เด็กฟัง นอกจากนี้การจัดกิจกรรมเกมตามสถานการณ์การเล่น การแสดง เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาไทยให้มากที่สุด รวมทั้งส่งเสริมทักษะการให้กำลังใจ ซึ่งครูต้องร่วมเล่นกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเด็กด้วย หากเด็กเล่นตามลำพังเด็กอาจใช้ภาษามลายูในการสื่อสารระหว่างกัน

4.3 การเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย

กิจกรรมทางภาษาเป็นประสบการณ์ที่ครูผู้สอนระดับปฐมวัยจะต้องจัดให้แก่ นักเรียนได้พัฒนาทางภาษาโดยเฉพาะ เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดความคิดความรู้ อันเป็นความสัมพันธ์ที่แยกกันไม่ออกระหว่างภาษากับความคิด ซึ่ง เยาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 64) กล่าวถึงกิจกรรมที่สามารถนำมาใช้ในการสอนภาษาเด็กปฐมวัย ซึ่งได้แก่ การเล่านิทาน การอ่านหนังสือต่าง ๆ การดูภาพแล้วบรรยาย การท่องบทกลอนและคำคล้องจองหรือการร้องเพลงและทำท่าประกอบ การสนทนาและอภิปราย การแสดงละคร และการแสดงบทบาทสมมุติ ซึ่งสอดคล้องกับการเตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทยในระดับชั้นเด็กเล็ก ของ ราณี ทองสวัสดิ์ และคณะ (2528 : 3 - 4) ได้กล่าวว่าการเตรียมความพร้อมในด้านทักษะภาษาไทยของเด็กเล็กนั้น จะต้องเน้นฝึกการฟังและพูด มารยาทในการฟัง การพูด และฝึกประสาทสัมผัสระหว่างมือ สายตาและการฟัง ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในการอ่านและการเขียน โดยแยกเป็นความพร้อมในการอ่านและการเขียน เป็น 4 ด้าน คือ 1) ความพร้อมในการฟัง 2) ความพร้อมในการพูด 3) ความพร้อมในการอ่าน และ 4) ความพร้อมในการเขียน ดังนี้

1) ความพร้อมในการฟัง ซึ่งการฝึกทักษะความพร้อมในการฟังนั้นมีอย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านการฟังคำพูด คำสั่งได้เข้าใจและปฏิบัติตามได้ถูกต้อง ด้านการมีมารยาทในการฟัง ด้านการจำแนกเสียง ด้านการฟังนิทานหรือเรื่องราวแล้วจับใจความได้ และด้านฟังเพลง คำคล้องจองและการเล่นที่สร้างเสริมประสบการณ์ทางภาษา

2) ความพร้อมในการพูด ซึ่งการฝึกทักษะความพร้อมในการพูดนั้นมีอย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านการสนทนาซักถาม ด้านมารยาทในการพูด ด้านการร้องเพลงและท่องคำคล้องจอง ด้านการเล่าเรื่องราวหรือนิทานสั้น ๆ และด้านการแสดงความคิดเห็น

3) ความพร้อมในการอ่าน ซึ่งการฝึกทักษะความพร้อมในการอ่านนั้นมีอย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านการเปรียบเทียบภาพสิ่งที่เหมือนกันต่างกัน สิ่งที่ขาดหายไป ด้านการเคลื่อนสายตาจากซ้ายไปขวา ด้านการออกเสียงตามแบบอย่างถูกต้อง ด้านการเล่าเรื่องราวจากภาพ และด้านการปฏิบัติตนในการใช้หนังสือและมุมหนังสือ

4) ความพร้อมในการเขียน ซึ่งการฝึกทักษะความพร้อมในการเขียนนั้นมีอย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านการลากเส้นเสรี ด้านการลากเส้นตามรอย ด้านการลากเส้นตามแบบอย่าง ด้านการวาดภาพ ระบายสี ปั้นและอื่น ๆ ด้านวิธีการจับดินสอ ดินสอสี

จากการเตรียมความพร้อมทั้ง 4 ด้านดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการสำหรับเด็กที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองระหว่างการใช้ภาษาไทยกับการใช้ภาษามลายูเป็นภาษาแม่ กล่าวคือ ด้านการเตรียมความพร้อมในการฟัง การอ่าน การพูด และการเขียนจะบูรณาการไว้ในทุกกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมการเคลื่อนไหว และกิจกรรมกลางแจ้งตามคำบรรยายเคลื่อนไหวตามจังหวะที่ครูเคาะหรือตามจังหวะเพลง การเล่นเกม เล่นเล่นพื้นบ้านที่มีคำร้องต่าง ๆ แต่การศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เน้นพัฒนาทักษะด้านการฟัง และการพูดของนักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ทั้งนี้เนื่องจากเด็กปฐมวัยยังไม่มีสมรรถนะในการใช้มือเขียนได้ และการยึดเหนี่ยวให้เด็กอ่าน และเขียนมากเกินไปอาจทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนภาษาไทย ส่งผลให้เด็กไม่สามารถพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยได้ดีเท่าที่ควร ซึ่ง ยาวพา เดชะคุปต์ อาจารย์สาขาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หัวหน้าโครงการพัฒนาทักษะใหม่ทางการศึกษาปฐมวัย : กระบวนการพัฒนาภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยในทศวรรษใหม่ ได้กล่าวถึงการสอนภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยในทศวรรษใหม่ว่า “...คำนี้ถึงสมองเป็นฐานในการเรียนรู้มากขึ้น ใช้วิธีการบูรณาการแบบองค์รวม โดยเน้นกระบวนการทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน พ่อแม่ ครูต้องจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การเรียนภาษาในยุคใหม่ต้องดูประสบการณ์ของเด็กเป็นหลัก ในเด็กปฐมวัยต้องเริ่มจากการให้ฟังมาก ๆ จากนั้นจึงสอนพูด อ่านและเขียน แต่เดิมมีความเชื่อว่าเมื่อเด็กเข้ามาสู่โรงเรียน จะต้องจับเด็กหัดคัดเขียน ซึ่งเป็นแนวคิดความเชื่อที่ผิด การเรียนภาษาของเด็กปฐมวัยควรทำให้เกิดการบูรณาการ และทำให้เกิดความสมดุลในการใช้ภาษา และถ้าให้ได้ผลดีเด็กต้องเรียนภาษาจากประสบการณ์ปกติ เวลาเด็กอยู่ที่บ้านเขาจะเกิดประสบการณ์ทางภาษาอยู่แล้ว ส่วนใหญ่ประสบการณ์ทางภาษาจะมาจากการฟัง พูด สังเกต มองเห็น จากนั้นจึงค่อยเข้าสู่การอ่าน และเขียน...” (ยาวพา เดชะคุปต์ 2551 : 23)

การจัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวันผู้วิจัยได้เตรียมชั้นการสอนไว้
ดังนี้

ขั้นเตรียม ครูต้องศึกษาหน่วยการเรียนรู้ คัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็ก และเตรียมสื่อ นอกจากนี้ครูต้องเตรียมคำถามเปิดหรือประโยคเปิดเพื่อกระตุ้นให้เด็กคิด วางแผนการทำกิจกรรมที่ครูเตรียมไว้

ขั้นสอน ครูซักถามด้วยคำถามเปิดหรือประโยคเปิดแล้วให้เด็กได้ตอบ ครูจึงซักถามระดมความคิด วางแผนการเรียนรู้ แม้เด็กจะตอบได้เพียงเล็กน้อยหรือเพียงคนเดียว ครูก็สามารถดำเนินการสอนได้เพราะเด็กเข้าใจมากกว่าที่พูด ดังนั้นจึงทำกิจกรรมได้ โดยเด็กทำกิจกรรมตามที่วางแผนการเรียนรู้ไว้ ครูกระตุ้นให้เด็กแสดงผลงาน ซักถามและเสริมแรง ครูนำผลงานของเด็กมาวางแผนการเรียนรู้ต่อไป โดยการซักถาม ระดมสมองด้วยคำถามเปิดและประโยคเปิด กิจกรรมขั้นต่อไปควรเป็นกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้เด็กได้พูด อภิปรายโต้เถียงกันมาก ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความงอกงามด้านภาษา เด็ก ๆ ทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มโดยมีครูร่วมอยู่ด้วย และครูกระตุ้นให้เด็กแสดงผลงานพร้อมพูดอธิบาย ครูซักถามและเสริมแรงให้แก่เด็กเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมนั้น ๆ ต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2537 : 9)

4.4 การเรียนรู้ภาษาที่สอง

การเรียนรู้ภาษาที่สองในระยะต้น ๆ มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่จะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจภาษา หมายถึงการที่เด็กรับรู้และเข้าใจภาษาพูดเข้าใจเกี่ยวกับชื่อที่ใช้เรียกสิ่งต่าง ๆ เข้าใจความหมายของคำ เข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งของต่าง ๆ ซึ่งพรชูลี อาชวอรุง (2541 : 64 - 66 อ้างถึงใน ดันนิยาล สารี 2547 : 20 - 21) ได้รวบรวมไว้ดังนี้

“...เพียเจต์ (Piaget 1960) กล่าวว่าเด็กยังมีอายุน้อยเท่าใด ยิ่งเป็นผู้เรียนที่มองทุกอย่างในภาพรวมมากยิ่งขึ้นเท่านั้น เด็กจะตอบสนองต่อการเรียนรู้ภาษาที่เด็กนำไปใช้ได้ ดังนั้นจึงควรให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีความรู้สึกรู้ว่าเรียนได้และได้รับคำชมเชย การเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับเด็กปฐมวัย คือการที่เด็กสนุกกับการเรียนนั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตามเด็กในวัยนี้ยังไม่พร้อมที่จะรับรู้ทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ การพูด การเขียน การอ่าน และไวยากรณ์ของภาษาที่สอง

ฟิลลิปส์ (Phillips 1994) กล่าวว่า กิจกรรมที่จัดในชั้นเรียนที่มีการสอนภาษาที่สองควรง่ายพอที่จะทำให้เด็กเข้าใจ สามารถปฏิบัติได้และรู้ว่าควรแสดงออกอย่างไร เนื่องจากเด็กปฐมวัยยังไม่มีสมรรถนะในการใช้มือในการเขียน ดังนั้นกิจกรรมที่เหมาะสมและดีที่สุด คือเกมและเพลง ซึ่งมีการแสดงท่าทางด้วยเป็นการให้เด็กสามารถฟังและพูดภาษาที่สอง เรื่องที่คุ้นเคย สามารถจดจำได้โดยไม่ต้องท่องจำ ทำให้ชั้นเรียนสนุกสนานเป็นประสบการณ์ที่ดีต่อเด็กและทำให้เด็กมีแรงจูงใจในระดับที่สูงขึ้น...”

หรรษา นิลวิเชียร (2534 : 289) กล่าวว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สองว่าผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้หนึ่งภาษาและเมื่อใดที่เรียนภาษาที่สองจะถูกรบกวนโดยภาษาที่หนึ่ง แต่เป็นผลดีต่อผู้เรียนเพราะผู้เรียน ไม่ต้องพัฒนามโนทัศน์พื้นฐานในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อีก เนื่องจากมีประสบการณ์พื้นฐานที่มั่นคงในการใช้กระบวนการเรียนรู้ภาษามาแล้ว โดยผู้เรียนจะเรียนภาษาที่สองเช่นเดียวกับการเรียนภาษาที่หนึ่ง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 32 - 38) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางภาษา เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เข้าใจความหมายของคำและประโยค พูด ฟัง อ่าน และเขียนภาษาไทยได้รวดเร็วออกเสียงได้ถูกต้อง ชัดเจน สำหรับกิจกรรมเพื่อเตรียมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้านภาษามี 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านการฟังเป็นการฝึกให้ฟังเสียงที่คุ้นเคย ไม่คุ้นเคย ให้ฟังเทปและทนายเสียงที่ได้ยิน
- 2) ด้านการพูดเป็นการฝึกใช้ปาก ลิ้น เลียนเสียงต่าง ๆ ทั้งที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย
- 3) ด้านการอ่านเป็นการฝึกใช้สายตา ปาก มือ โดยให้เด็กเล่นกับเส้นสีและการวาดภาพต่าง ๆ และ
- 4) ด้านการเขียนเป็นการฝึกใช้สายตา มือ นิ้ว ให้รู้จักเลือกภาพและจำแนกภาพเหมือนและไม่เหมือน และลากเส้นที่เป็นส่วนประกอบของอักษร

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กที่ใช้สองภาษาจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยและประสบการณ์เดิมของเด็ก จะต้องจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมทักษะทางภาษาเพื่อให้เด็กได้คุ้นเคยกับภาษาไทย พร้อมทั้งให้ความรัก ความอบอุ่นและความเข้าใจในการจัดกิจกรรมและจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ซึ่งการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยสำหรับเด็กที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองต้องใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศาสนา และวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตลอดจนเป็นกิจกรรมที่ไม่ทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการใช้ภาษาไทย ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาไว้ ดังนี้

4.5 ความหมายและหลักการสอนเด็กสองภาษา

ประเมษฐ์ มุณีแนม (2534 : 53) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เด็กที่ใช้ภาษาแม่เป็นภาษาที่หนึ่งและใช้ภาษาอื่น ๆ เป็นภาษาที่สอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สายสวัสดิ วิทยาก (2539 : 14) ที่กล่าวว่า เด็กสองภาษาคือเด็กที่ใช้ภาษาหนึ่งตั้งแต่เริ่มหัดพูดและใช้ตลอดมาในชีวิตประจำวันกับครอบครัวและท้องถิ่นเป็นภาษาที่หนึ่งหรือภาษาแม่ โดยการเรียนรู้อย่างธรรมชาติจากผู้เลี้ยงดู และต่อมาเด็กคนนี้จะเรียนรู้ภาษาใหม่ซึ่งเป็นภาษาที่สองที่เกิดจากการสอนที่เป็นระบบหลังจากที่ได้เรียนรู้ภาษาแม่แล้ว ส่วน ฉวีวรรณ สุขช่วย (2530 : 1) ให้ความหมายของเด็กสองภาษา หมายถึง เด็กไทยมุสลิมในจังหวัดปัตตานีซึ่งใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแรกและใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

จากความหมายของเด็กสองภาษาที่กล่าวมา หมายถึงเด็กที่ใช้ภาษาแม่ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันเป็นภาษาที่หนึ่ง ต่อมาได้เรียนรู้ภาษาใหม่อีกเป็นภาษาที่สอง ซึ่งสอดคล้องกับสภาพทางสังคมของชุมชนในจังหวัดปัตตานีที่เด็กส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาที่หนึ่งในการติดต่อสื่อสารและใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ทำให้เกิดปัญหาในด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานของรัฐและบุคคลต่าง ๆ เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาราชการที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยและต้องใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารกับคนส่วนใหญ่ของประเทศและต้องติดต่อราชการซึ่งใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักจึงต้องมีการพัฒนาการใช้ภาษาไทยควบคู่กับการใช้ภาษามลายู ซึ่งมีผู้ได้ศึกษาวิธีสอนภาษาสำหรับเด็กสองภาษาไว้หลายท่าน ดังนี้

ศรีเรื่อน แก้วกังวาน (2545 : 231) กล่าวถึงการสอนภาษาที่สองแก่เด็กสองภาษาว่า ควรให้เด็กได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทั้งสองภาษาจะทำให้เด็กเรียนรู้ภาษาได้ดี เนื่องจากการเรียนภาษาที่สองในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างจากภาษาแม่ อาจทำให้เกิดการถ่ายทอดการเรียนรู้ในเชิงลบและยิ่งผู้เรียนโตขึ้นมากก็จะเรียนได้ยากขึ้น ดังนั้นในช่วงปฐมวัยจึงเหมาะแก่การสอนภาษาที่สองแก่เด็กสองภาษาซึ่งจะเรียนรู้ได้ดีกว่าช่วงวัยอื่น ๆ

กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 : 11) กล่าวว่า การสอนภาษาที่สองแบบรับภาษาแก่เด็กสองภาษาในพื้นที่ที่มีปัญหาทางภาษามีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนชั้นเด็กเล็กหรือชั้นอนุบาลมีทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทย สามารถพูดสื่อสารด้วยความมั่นใจ และมีความพร้อมในการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยสรุปวิธีสอนดังนี้

- 1) เป็นการสอนที่คำนึงถึงการทำงานของสมองซีกซ้ายของมนุษย์ที่ทำหน้าที่ด้านภาษา
- 2) ใช้วิธีกระตุ้นให้สมองหรือเครื่องมือรับภาษาทำงานด้วยการให้เข้าใจความหมายของภาษาทีละน้อย โดยใช้กิจกรรมที่ทำให้นักเรียนไม่เครียด เช่น การร้องเพลง เป็นต้น
- 3) การสอนแบ่งเป็น 5 ระยะ คือ ระยะงง ระยะเจียบ ระยะแจ่ม ระยะงอก และระยะงาม ซึ่งมีวิธีการสอน ดังนี้

(1) ระยะงง คือระยะแรกที่เด็กเข้ามาโรงเรียน ซึ่งเด็กยังไม่เข้าใจภาษาไทยที่ครูพูดหรือแนะนำเลย ดังนั้นเด็กจะงงมาก สับสน วุ่นวาย ทำกิจกรรมประจำวันไม่ได้ จะคอยดูครูหรือเพื่อนตลอดเวลา ครูอาจจะต้องช่วยด้วยการจับมือพร้อมกับพูดแนะนำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งครูผู้สอนต้องใช้วิธีสอนแบบธรรมชาติ กล่าวคือ ครูแนะนำเนื้อหาสาระด้วยประโยคสั้น ๆ ประกอบในการทำกิจกรรมการเรียนและกิจกรรมประจำวันต่าง ๆ สถานการณ์และของจริงจะช่วยให้เด็กได้เรียนภาษาไทยหรือรับความเข้าใจภาษาไทยด้วยวิธีซึมเข้าไปทีละน้อยอย่างไม่รู้ตัว การเรียนภาษาไทยตลอดจากกิจกรรมการเรียนที่สนุกสนาน พอใจ ไม่เครียด จะช่วยให้เด็กเข้าใจภาษาไทยเร็วขึ้นที่สำคัญคือ ครูต้องไม่ใช้วิธีสอนภาษาไทยแบบฝึกพูดตรง ๆ ซ้ำซาก หรือยัดเยียดจนเด็กเกิดความรำคาญและเบื่อหน่าย

(2) ระยะเจียบ คือระยะที่เด็กเข้าใจภาษาไทยที่ครูพูดหรือแนะนำหรือสั่งในการทำกิจกรรมต่าง ๆ แต่ยังพูดไม่ได้ ดังนั้นพฤติกรรมจึงเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นได้แก่ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้คล่องขึ้น ไม่ต้องดูเพื่อนหรือดูครูตลอดเวลา ช่วยตัวเองได้มากขึ้น โดยครูใช้เทคนิคการสอนแบบธรรมชาติเหมือนระยะงง คือ ครูพูด เค้า สั่งอย่างชัดเจน น้ำเสียงปกติ อาศัยท่าทางหรือปฏิบัติพร้อมกับพูด หรือพูดประกอบของจริงหรือสื่อ เพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจให้มากที่สุด ห้ามพูดแบบเน้นแบบตะโกน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่ฝึกให้พูดทันที และไม่สอนแบบพูดซ้ำ ๆ ตามครู แต่ระยะนี้ควรเพิ่มการใช้คำและประโยคหลักในสถานการณ์ต่าง ๆ มากขึ้นเพื่อให้เด็กเข้าใจความหมายของคำ โดยเพิ่มทีละน้อยดังสูตร $CI = I+1$ คือ Comprehensible input = Input + 1

(3) ระยะแจ่ม คือระยะที่เด็กพูดภาษาไทยได้ เนื่องจากเป็นการพูดครั้งแรกจึงพูดเป็นคำ ๆ ซึ่งด้านหลักภาษาศาสตร์เรียกว่าประโยคคำเดียวหรือประโยคโทเลข การพูดในขั้นนี้สืบเนื่องมาจากขั้นที่สอง ที่เด็กรับและสะสมความเข้าใจความหมายของคำจนเกิดมโนภาพในสมองชัดเจนหรือจนเข้าใจความหมายของคำมากเพียงพอที่จะทำให้เกิดความพร้อมในการพูด ครั้นเมื่อเด็กต้องการจะพูดหรือสื่อสารก็จะพูดได้ด้วยความเข้าใจและมั่นใจ ไม่เครียด ไม่เกร็ง การพูดภาษาไทยแบบคำ ๆ ในระยะแจ่มเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะจะเป็นฐานของการพัฒนา

ทักษะภาษาไทยขั้นสูงที่จะพูดเป็นประโยคและเป็นเรื่องราวต่อไป ขณะนี้เด็กพูดได้บ้างแล้ว จึงควรนำความสามารถของเด็กมาใช้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงใช้เทคนิคการสอนแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง ได้คิด ได้ปฏิบัติและได้แสดงผลงานเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด บทบาทของครูควรกระตุ้นให้เด็กคิด พูดและแสดงออกแทนการพูดเล่าให้เด็กฟัง ครูจะต้องจัดกิจกรรม เกมสถานการณ์ การเล่นเกมการแสดงเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาไทยให้มากที่สุด รวมทั้งการเสริมทักษะให้กำลังใจ

(4) ระยะเวลา คือ ระยะเวลาที่เด็กสามารถพูดสื่อสารเป็นเรื่องราว และโต้ตอบได้ เป็นระยะที่ภาษาไทยกำลังพัฒนาการพูด ส่วนใหญ่จะพูดเป็นประโยคสั้น ๆ ต่อ ๆ กัน ซึ่งทำให้เด็กสื่อสารและทำกิจกรรมสะดวกยิ่งขึ้น การสอนเด็กเป็นศูนย์กลางให้เด็กได้แสดงออกและใช้ภาษาไทยให้มากที่สุด หากเด็กคนไหนพูดไม่ชัดต้องแก้ไขให้เด็กพูดชัด การสอนให้เด็กพูดชัดต้องทำด้วยความระมัดระวังเพราะเด็กฟังพูดได้ ถ้าดำเนินการไม่เหมาะสมเด็กอาจหมดกำลังใจไม่ต้องการพูดภาษาไทยอีกต่อไป การแก้ไขให้เด็กพูดชัดต้องใช้เทคนิคการแก้ไขแบบธรรมชาติ กล่าวคือ ฝึกวันละเล็กน้อยแต่ทำอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้กิจกรรมและสื่ออุปกรณ์ที่สนุกสนาน

(5) ระยะเวลา หมายถึง ระยะเวลาที่เด็กมีความสามารถในการสื่อสารได้ง่ายและสะดวกขึ้น พูดเป็นเรื่องราวคล่องแคล่วขึ้น ใช้ประโยคที่มีสรรพนาม วิเศษณ์ และคำสันธานเชื่อมแทนการพูดประโยคสั้น ๆ ต่อกันทีละประโยค วิธีการสอนใช้แบบเด็กเป็นศูนย์กลางเหมือนระยะเวลา

วินัย ตะสถิตย์ (2536 : 8 - 63) ได้เสนอแนวคิดในการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองแก่นักเรียนระดับชั้นอนุบาลว่า การสอนให้เด็กเรียนรู้ภาษาที่สองจำเป็นต้องยึดทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนและทฤษฎีการสอนภาษาที่สองรับแบบภาษา เนื่องจากเด็กจะพัฒนาการเรียนตามลำดับขั้นพัฒนาการทางภาษา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กและสมรรถภาพในการสอนของครู โดยการใช้กระบวนการที่สำคัญของวิธีสอนแบบรับภาษาให้สมองหรือเครื่องรับภาษาทำงานแบบซึมเข้าทีละน้อย ด้วยกิจกรรมสร้างเสริมพัฒนาการรอบด้านสำหรับเด็กระดับชั้นอนุบาลอายุ 4 - 6 ปีด้วยสื่ออุปกรณ์ เพื่อให้สมองรับและบันทึกความเข้าใจภาษาได้มาก ๆ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมาย และการนำไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ตามตารางกิจกรรมประจำวันอย่างมีชีวิตชีวาผ่านประสาทสัมผัสที่เป็นประสบการณ์ตรงสำหรับเด็กก็เป็นการกระตุ้นให้เกิดการรับภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่สองทีละน้อยจนเพียงพอและมีเวลาทำความเข้าใจเกิดการพัฒนาความสามารถในการพูดสื่อสารกับครูและผู้อื่นได้

จากการศึกษาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองนั้น ผู้วิจัยได้
 เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องพัฒนาสมองซีกซ้าย ซึ่งทำหน้าที่ด้านภาษาควบคู่กับ
 กิจกรรมการสอนภาษาที่สองของเด็กปฐมวัย โดยจัดกิจกรรมตามเทคนิคการสอนแบบรับภาษา
 โดยครูผู้สอนจะพูดประโยคหลักความยาวประมาณ 5-9 คำเสมอ เพื่อช่วยให้เข้าใจง่ายขึ้นอย่าง
 ช้า ๆ แต่ไม่ซ้ำซากและยึดเย็ด เมื่อเด็กสามารถฟังพูดภาษาไทยได้แล้วครูผู้สอนค่อยเพิ่มกิจกรรม
 อื่น ๆ ทีละ 1 กิจกรรมต่อไป แต่ครูผู้สอนต้องไม่พูดเป็นคำให้พูดเป็นประโยคหลักเสมอ ๆ ดังนั้น
 การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับเด็กที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และใช้ภาษามลายูเป็น
 ภาษาแม่ จึงควรนำสิ่งใกล้ตัวหรือสิ่งที่เด็กมีประสบการณ์เดิมอยู่แล้วมาสอน ซึ่งมีผู้ได้ทำการศึกษา
 วิจัยด้านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยไว้ ดังนี้

มยุรี กันทะลือ (2543 :74) ได้ทำการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการอ่านตาม
 แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติต่อพัฒนาการด้านการอ่านภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่พูดภาษาถิ่น
 ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 ก่อนและขณะทดลองมีพัฒนาการด้านการอ่านภาษาไทยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5
 ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยด้านความสนใจในการอ่าน เด็กมีพัฒนาการสูงสุด รองลงมาคือ
 ด้านการมีความรู้เกี่ยวกับหนังสือ ด้านการมีความรู้เกี่ยวกับตัวหนังสือ และด้านการจับใจความ
 จากสิ่งที่อ่านตามลำดับ

ต้นนิยาล สารี (2547 : 70) ได้ศึกษาผลของการสอนเพลงสองภาษาที่มีต่อ
 การเรียนรู้โน้ตสั้นค่าของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองในจังหวัดปัตตานี ผลปรากฏว่า

1) เด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองในจังหวัดปัตตานีหลังได้รับ
 การสอนเพลงสองภาษาเรียนรู้โน้ตสั้นค่าสูงกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
 ระดับ .001

2) เด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองในจังหวัดปัตตานีหลังได้รับ
 การสอนแบบปกติเรียนรู้โน้ตสั้นค่าสูงกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3) เด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองในจังหวัดปัตตานีหลังได้รับ
 การสอนเพลงสองภาษาและการสอนแบบปกติเรียนรู้โน้ตสั้นค่าไม่แตกต่างกัน

รัชนี ตือบิงห๊ะ (2545 : 53) ได้ศึกษาความสามารถทางภาษาด้านการฟังและ
 การพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกโดยใช้การเล่นของเด็กไทยที่มีบทร้อง และบทเจรจา
 ได้ตอบแบบประยุกต์ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูด
 ของเด็กปฐมวัยหลังเรียนโดยใช้การเล่นของเด็กไทยที่มีบทร้องและบทเจรจา ได้ตอบแบบ
 ประยุกต์มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าสาเหตุที่เด็กในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหาด้านการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารนั้น มีสาเหตุมาจากประชาชนส่วนใหญ่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมพูดภาษามลายูถิ่น เนื่องจากตำราทางศาสนาส่วนใหญ่เป็นภาษามลายู ในการสอนศาสนายังนิยมใช้ภาษามลายูเพื่อให้สอดคล้องกับภาษาพูด แม้ประชาชนบางกลุ่มจะสามารถพูดสื่อสารด้วยภาษาไทยได้บ้าง แต่เกิดความอายเกรงจะผิดไม่กล้าพูด โดยเฉพาะเมื่ออยู่ในกลุ่มมุสลิมด้วยกัน นอกจากนี้พ่อแม่ ผู้ปกครองยังไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐบาล มักส่งลูกหลานเข้าเรียนในโรงเรียนปอเนาะเพื่อเรียนศาสนา แต่เพียงอย่างเดียว จากสาเหตุดังกล่าวทำให้ประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหาด้านการสื่อสารกับหน่วยงานราชการและบุคคลอื่น ๆ ส่งผลให้เกิดปัญหาและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ ทางคณะผู้เกี่ยวข้องได้เล็งเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาไทย จึงได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงการใช้ภาษาไทยในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ในหมวด 4 มาตรา 22 23 และมาตรา 24 ตลอดจนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ความสำคัญของภาษาไทยไว้ว่า “...มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาลิ่งแวดล้อม...” (กรมวิชาการ 2544 : 4)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างภาษามลายูกับภาษาไทย ทำการสอนในหัวเรื่องเดียวกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่เน้นให้เด็กได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องตัวเด็ก บุคคล สถานที่แวดล้อม ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก โดยผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมกลางแจ้งและ กิจกรรมเกมการศึกษา ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูต้องนำสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเด็กหรือเป็นเรื่องที่เด็กมีประสบการณ์เดิมอยู่แล้วมาสอนเพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่กับประสบการณ์เดิมของเด็กให้สัมพันธ์กัน การใช้สื่อสำหรับเด็กปฐมวัยควรนำสื่อของจริงหรือรูปภาพเหมือนจริงมาเป็นสื่อ ทั้งนี้เพราะเด็กยังไม่สามารถเข้าใจความหมายของสิ่งที่เขียนนามธรรมได้ การใช้สื่อของจริงจึงเป็นการสร้างสัญลักษณ์ของสิ่งนั้น ๆ นอกจากนี้การสอนโดยใช้สื่อของจริงแล้ว การสอนภาษาแบบธรรมชาติที่เน้นการสอนภาษาตามสถานการณ์ต่าง ๆ การให้เด็กศึกษานอกสถานที่ การทดลองวิทยาศาสตร์ เน้นให้เด็กได้แสดงออกทางภาษาไทย โดยการนำเสนอผลงาน โต้ตอบคำถามของครู อ่านหนังสือนิทานต่าง ๆ แล้ววาดภาพจากเรื่องที่ฟัง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ต้องเสริมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู ครูผู้สอนต้องให้กำลังใจ และคำชมเชย

ทุกครั้งเมื่อเด็กทำกิจกรรมเหล่านั้นสำเร็จ การฝึกกิจกรรมทางภาษาซ้ำ ๆ บ่อย ๆ แต่ไม่ซ้ำซากตามหลักการสอนภาษาที่สองแบบรับภาษาที่ค้ำนึ่งถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ค้ำนึ่งถึงการทํางานของสมองซีกซ้ายที่ทําน้้าที่ด้้านภาษา

5. แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

การวิจัยนี้มีเป้าหมายที่สำคัญในการหาแนวทางการสอนภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพ โดยเลือกใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอนบูรณาการ โดยเฉพาะสำหรับนักเรียนชั้นปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ซึ่งมีความสาระสำคัญดังนี้

5.1 ความหมายการสอนบูรณาการ

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความเข้าใจทักษะในศาสตร์วิชาต่าง ๆ มากกว่า 1 วิชาขึ้นไปรวมกันภายใต้เรื่องราว โครงการหรือกิจกรรมเดียวกัน เพื่อแก้ปัญหาหรือแสวงหาความรู้ ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งมีผู้ศึกษาและให้ความหมายคำว่าบูรณาการไว้หลายความหมาย สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 3 ประการ คือ 1) บูรณาการ หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงหัวเรื่อง เนื้อหาต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันผสมผสานเข้าด้วยกัน 2) บูรณาการ หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงวิชาหนึ่งเข้ากับวิชาอื่นในการสอน และ 3) บูรณาการ หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่รวบรวมเนื้อหารายวิชาที่แตกต่างกันไว้ด้วยกัน และนำมาจัดกิจกรรมโครงการเดียวกัน

5.1.1 บูรณาการ หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงหัวเรื่อง เนื้อหาต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันผสมผสานเข้าด้วยกัน ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ศุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2543 : 158) กล่าวว่า บูรณาการ หมายถึง การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์หรือเนื้อหาสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน มาผสมผสานเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความรู้ที่มีความหมาย มีความหลากหลายและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน

ทิสนา แจมมณี (2545 : 145 - 146) ได้ให้ความหมายของการบูรณาการไว้ว่า หมายถึง การนำเนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกันและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวมและสามารถนำความรู้ ความเข้าใจไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้

5.1.2 บูรณาการ หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงวิชาหนึ่งเข้ากับวิชาอื่นในการสอน ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ธีรชัย ปุณฺณโชติ (2540 : 14) กล่าวว่า การสอนแบบบูรณาการ หมายถึง การเชื่อมโยงวิชาหนึ่งเข้ากับวิชาอื่นในการสอน เช่น การเชื่อมโยงวิชาวิทยาศาสตร์กับ คณิตศาสตร์และภาษาไทย

5.1.3 บูรณาการ หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่รวบรวม เนื้อหารายวิชาที่แตกต่างมาไว้ด้วยกัน และนำมาจัดกิจกรรม โครงการเดียวกันมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (2546 : 634) ให้คำจำกัดความของ บูรณ ว่าหมายถึงเต็ม บูรณาภาพ : ความครบถ้วนบริบูรณ์ บูรณาการรวมหน่วย หมายถึง การนำหน่วยที่แยก ๆ กันมารวมเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

จากความหมายของการบูรณาการทั้ง 3 ประเด็นดังกล่าว สรุปได้ว่าการบูรณาการ เป็นการทำให้สมบูรณ์ เต็มเต็มซึ่งกันและกัน หรือเป็นการรวบรวม เนื้อหาสาระวิชาต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกันมารวบรวมผสมผสานและจัดกิจกรรม โครงการ ในลักษณะเดียวกัน ซึ่งการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะเน้นที่การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ยิ่งกว่าการบอกเนื้อหาของครู เน้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ ความเข้าใจและทักษะในศาสตร์ หรือวิชาต่าง ๆ มากกว่า 1 วิชาขึ้นไป เพื่อแก้ปัญหาหรือแสวงหาความรู้ความเข้าใจในลักษณะ องค์กรวม ซึ่งส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง เนื่องจากการเรียนรู้มีสภาพใกล้เคียงกับชีวิตจริง สำหรับเด็กที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง การนำเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มาเชื่อมโยงให้เป็นเรื่องเดียวกัน แล้วนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับการดำเนิน ชีวิตประจำวัน ดังเช่นการสอนภาษาไทยในระดับปฐมวัย เรื่องผลไม้จำนำชิม ครูผู้สอนต้องนำ ความรู้เกี่ยวกับชื่อผลไม้ในท้องถิ่น ความแตกต่างในลักษณะ สี รสชาติ ขนาด จำนวนมาก - น้อย ตลอดจนการสร้างสรรคงานศิลปะ และการเคลื่อนไหวตามลักษณะผลไม้ต่าง ๆ ทั้งนี้ต้องใช้ภาษา มลายุซึ่งเป็นภาษาแม่ นำเรื่อง เพื่อรู้พื้นประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ ที่ครูเติมให้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้ความหมายของคำเหล่านั้น เข้าใจมโนทัศน์ของคำนำไปสู่การพัฒนา ทักษะการใช้ภาษาไทยที่สมบูรณ์มากขึ้น

5.2 ความจำเป็นของบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอน

ศุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2543 : 159) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

- 1) เป็นวิถีชีวิตจริงของคนเรามีเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันไม่ได้แยกออกจากกันเป็นเรื่อง ๆ
- 2) ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีขึ้นและเรียนรู้อย่างมีความหมาย เมื่อมีการบูรณาการเข้ากับชีวิตจริง โดยเรียนรู้ในสิ่งที่ใกล้ตัวแล้วขยายกว้างไกลตัวออกไป
- 3) การขยายตัวของความรู้ในปัจจุบัน ขยายไปอย่างรวดเร็วมาก มีเรื่องใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมากมาย จึงจำเป็นที่จะต้องเลือกสาระที่สำคัญและจำเป็นให้ผู้เรียนในเวลาที่มีเท่าเดิม
- 4) ไม่มีหลักสูตรวิชาใดเพียงวิชาเดียวที่สำเร็จรูป และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาทุกอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้
- 5) เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกันหรือเกี่ยวข้องกัน ควรนำมาเชื่อมโยงกันเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความหมาย ลดความซ้ำซ้อนเชิงเนื้อหาวิชา ลดเวลา แบ่งเบาภาระของครูผู้สอน

6) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความคิด และความสามารถที่หลากหลาย การบูรณาการเป็นการนำเนื้อหาวิชาความรู้ต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกันหรือเกี่ยวข้องกันมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกันเน้นการเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัว สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสังคมในปัจจุบันนี้อยู่กันแบบตัวใครตัวมัน ทำงานคนเดียวได้ดีกว่าการทำงานเป็นกลุ่ม ทำงานร่วมกับผู้อื่นไม่ได้ ขาดการประนีประนอม ซึ่งนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ มากมาย การแก้ปัญหาและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนนำศักยภาพของตนเองออกมาใช้อย่างสมบูรณ์ ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้เด็กได้สัมผัสกับชีวิตจริง เกิดความคิดนำไปเชื่อมโยงกับความรู้ต่าง ๆ ได้ เข้าใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานประสานงานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (2541 : 6) ได้กล่าวถึงเหตุผลในการสอนแบบบูรณาการ ไว้ดังนี้

- 1) สิ่งที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตจริง ไม่ได้จำกัดว่าจะเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น การเกิดอุทกภัย ซึ่งเป็นเหตุการณ์เดียว แต่ก่อให้เกิดผลกระทบหลายอย่าง เช่น บ้านเรือนไร่นาเสียหาย ธุรกิจหยุดชะงัก โรงเรียนและสถานทำงานต่าง ๆ ต้องหยุดทำงาน ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหลายประการ ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เราจำเป็นต้องใช้ความรู้และทักษะจากหลาย ๆ สาขาวิชาร่วมกันแก้ปัญหา การเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในลักษณะเชื่อมโยงกันจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิชา และความสัมพันธ์ของวิชาต่าง ๆ เหล่านี้กับชีวิตจริง

2) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อการเรียนการสอนในวิชาวิทยาศาสตร์ ไม่จำเป็นว่าความคิดรวบยอดจะต้องแยกจากความคิดรวบยอดในวิชาอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นคณิตศาสตร์ ภาษา หรือสังคมศึกษา เนื้อหาและกระบวนการที่เรียนในวิชาหนึ่งอาจช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในวิชาอื่นดีขึ้นได้

3) การสอนที่สัมพันธ์เชื่อมโยงความคิดรวบยอดจากหลาย ๆ สาขาวิชาเข้าด้วยกันมีประโยชน์หลายอย่างที่สำคัญที่สุดคือช่วยให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้ากับชีวิตจริงได้ และในทางกลับกันก็จะสามารถเชื่อมโยงเรื่องของชีวิตจริงภายนอกห้องเรียนเข้ากับสิ่งที่เรียนได้ ทำให้นักเรียนเข้าใจว่าสิ่งที่ตนเรียนมีประโยชน์หรือนำไปใช้จริงได้

4) หลักสูตรและการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีประโยชน์ในการจัดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาต่าง ๆ ในหลักสูตร ในปัจจุบันเราประสบปัญหาในเรื่องที่ความรู้และข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีเรื่องที่จะต้องเรียนรู้เพิ่มขึ้นจำนวนมาก การเพิ่มขึ้นอย่างมากและรวดเร็วของความรู้และข้อมูลต่าง ๆ นี้ ทำให้การเรียนแบบสัมพันธ์วิชา มีความสำคัญมากกว่าที่ต่างวิชาต่างเพิ่มเนื้อหาเข้าไปในหลักสูตรของตน

5) การเรียนการสอนบูรณาการสามารถตอบสนองต่อความสามารถของผู้เรียนซึ่งมีหลายด้าน เช่น ภาษา คณิตศาสตร์ การมองเห็นที่ ความคล่องของร่างกาย และความเคลื่อนไหวดนตรี สังคมหรือมนุษย์สัมพันธ์ และความรู้ความเข้าใจตนเอง ซึ่งรวมเรียกว่า “พหุปัญญา” และสนองต่อความสามารถที่จะแสดงออกและตอบสนองทางอารมณ์

6) กระบวนการเรียนการสอนที่ใช้ในหลักสูตรแบบบูรณาการสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้โดยผู้เรียน (Constructivism)

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งการเชื่อมโยงความคิดรวบยอดจากหลาย ๆ สาขาวิชาเข้าด้วยกันจะช่วยให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of learning) และเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้ากับชีวิตจริงได้ และในทางกลับกันก็สามารถเชื่อมโยงเรื่องราวของชีวิตจริงภายนอกห้องเรียนเข้ากับสิ่งที่เรียนได้ ทำให้นักเรียนเข้าใจว่าสิ่งที่ตนเรียนมีประโยชน์หรือนำไปใช้จริงได้เช่นเดียวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับนักเรียนปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองนั้นเป็นการเชื่อมโยงภาษาแม่ คือภาษามลายูกับภาษาที่สอง คือภาษาไทยเข้าด้วยกันนำเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดปัตตานีมาเป็นเนื้อหาการสอน ซึ่งเด็กได้เรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวก่อนแล้วค่อยขยาย

วงกว้างออกไป วิชาการโลกได้วิจัยงานชิ้นหนึ่งพบว่า การใช้ภาษาน่ามนที่เด็กคุ้นเคยเป็นสื่อการสอนในชั้นปฐมวัยและชั้นประถมแต่เรียนจากภาษามลายู (ท้องถิ่น) (เหมือนที่คนไทยเรียนภาษาอังกฤษจากภาษาไทย) และค่อย ๆ เพิ่มความสามารถในภาษาไทยไปที่ละน้อยตามทักษะทางภาษาของเด็ก เมื่อเด็กจบชั้นประถมภาษาไทยเขาน่าจะอยู่ในชั้นที่สามารถติดตามการสอนด้วยภาษาไทยได้พอสมควร (หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน 2549 : 6)

5.3 ประเภทการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับนักเรียนชั้นปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกแนวทางการสอนบูรณาการมาเป็นนวัตกรรมการสอน โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมี 2 ลักษณะ คือ การบูรณาการภายในวิชาและการบูรณาการระหว่างวิชา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การบูรณาการภายในวิชา เป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างเนื้อหาในกลุ่มวิชาหรือรายวิชาเดียวกันเข้าด้วยกัน

2) การบูรณาการระหว่างวิชา เป็นการบูรณาการที่จัดได้ว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ มีด้วยกัน 4 แบบ ได้แก่

(1) แบบสอดแทรกหรือหลอมรวมเป็นเนื้อเดียว ได้แก่วิธีการสอนที่ครูผู้สอนวิชาหนึ่งสอดแทรกหรือนำเนื้อหาหรือวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องมาสอนในวิชาของตน เป็นการวางแผนการสอนโดยครูเพียงผู้เดียว

(2) แบบคู่ขนาน ได้แก่วิธีการสอนที่ครูผู้สอน 2 คนขึ้นไปสอนต่างวิชากัน ต่างคนต่างสอน มาวางแผนการสอนร่วมกัน โดยมุ่งสอนหัวเรื่อง/ความคิดรวบยอด/ปัญหาเดียวกัน (Theme/Concept/Problem) ระบุสิ่งที่ร่วมกันและตัดสินใจร่วมกันว่าจะสอนหัวเรื่อง/ความคิดรวบยอด/ปัญหานั้น ๆ อย่างไรในวิชาของแต่ละคน งานหรือการบ้านที่มอบหมายให้นักเรียนทำเพื่อมุ่งหวังในหัวเรื่อง/ความคิดรวบยอด/ปัญหาร่วมกัน โดยแต่ละวิชาอาจสอนแยกกันกำหนดวิธีสอนและกิจกรรมหรืองานที่มอบหมายต่างกัน

(3) แบบสหวิทยาการ การสอนรูปแบบนี้คล้าย ๆ กับการสอนบูรณาการแบบคู่ขนาน ได้แก่ วิธีการสอนที่ครูผู้สอน 2 รายวิชาขึ้นไปมาวางแผนการสอนร่วมกันเพื่อมุ่งหวังในหัวเรื่อง/ความคิดรวบยอด/ปัญหาเดียวกันโดยแต่ละวิชาสอนแยกกันเป็นส่วนใหญ่ แต่มีงานมอบหมาย โครงการหรือกิจกรรมบางอย่างร่วมกันซึ่งจะช่วย เชื่อมโยงสาขาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ครูทุกคนจะต้องวางแผนร่วมกันเพื่อที่จะระบุว่าจะสอน หัวเรื่อง/ความคิดรวบยอด/ปัญหานั้น ๆ ในแต่ละวิชาอย่างไร และวางแผนสร้างโครงการร่วมกัน(หรือกำหนดงานจะมอบให้นักเรียนทำร่วมกัน) และกำหนดว่าจะแบ่งโครงการนั้นออกเป็นโครงการย่อยๆ ให้นักเรียนปฏิบัติในแต่ละรายวิชาอย่างไร

(4) แบบข้ามวิชาหรือสอนเป็นคณะ ได้แก่ วิธีสอนที่ครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ 2 รายวิชาขึ้นไปร่วมกันเป็นคณะหรือสอนเป็นทีม ร่วมกันวางแผนปรีกษาหรือร่วมกันกำหนดหัวเรื่อง/ความคิดรวบยอด/ปัญหาาร่วมกัน และสอนร่วมกันดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มเดียวกันเป็นคณะ (กรมวิชาการ 2544 : 6 - 11)

จากประเภทการสอนบูรณาการทั้ง 2 ประเภทข้างต้นมีหลักการเดียวกัน กล่าวคือมีการกำหนดหัวเรื่องที่เชื่อมโยงความคิดรวบยอดต่าง ๆ มีการวางแผนการจัดกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาและปฏิบัติ แต่มีลักษณะที่แตกต่างกันในด้านของจำนวนผู้สอน ซึ่งการสอนบูรณาการระหว่างวิชาจะใช้ครูผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปหรือสอนเป็นคณะเป็นทีม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการระหว่างวิชาจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในลักษณะองค์รวม และสามารถแสวงหาความรู้ความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวได้ การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยสำหรับเด็กที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จำเป็นที่ต้องบูรณาการความรู้ ทักษะในการดำรงชีวิตเข้าสู่ระบบการเรียนรู้ โดยเฉพาะการผสมผสานความรู้ ทักษะด้านการใช้ภาษามลายูของผู้เรียนเข้ากับการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งเป็นการสอนที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้เข้าไปใหม่เป็นการผสมผสานระหว่างภาษามลายูกับภาษาไทย

5.4 จุดมุ่งหมายการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546 : 126) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ไว้ดังนี้

- 1) เพื่อให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้แบบองค์รวมที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันจากหลากหลายสาขาวิชา
- 2) เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ทักษะการคิด ทักษะกระบวนการกลุ่ม การแก้ปัญหา การอภิปราย การสรุป เป็นต้น
- 3) เพื่อส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ที่เรียกว่าพหุปัญญา
- 4) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากจุดมุ่งหมายการจัดการเรียนการสอนบูรณาการดังกล่าว สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ ส่งเสริมความสามารถ ความแตกต่างของผู้เรียน ตลอดจนผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

นอกจากนี้ อรรถชัย มูลคำ และคณะ (2543 : 12 - 13) กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะดำเนินการได้อย่างสมบูรณ์ได้นั้น ควรมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการระหว่างความรู้และกระบวนการเรียนรู้ เพราะในปัจจุบันนี้ปริมาณของความรู้มีมากขึ้นเป็นทวีคูณ รวมทั้งมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเป็นลำดับ การเรียนการสอนด้วยวิธีการเดิม อาทิ การบอกเล่า การบรรยาย และการท่องจำ อาจจะไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพได้ ผู้เรียนควรเป็นผู้สำรวจความสนใจของตนเองว่าในองค์ความรู้ที่หลากหลายนั้นอะไรคือสิ่งที่ตนเองสนใจอย่างแท้จริง ตนควรจะแสวงหาความรู้เพื่อตอบสนองความสนใจเหล่านั้นได้อย่างไร เพียงใดและด้วยกระบวนการเช่นไร

2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการระหว่างพัฒนาการทางความรู้และพัฒนาการทางจิตใจ นั่นคือให้ความสำคัญแก่ จิตพิสัย คือ เจตคติ ค่านิยม ความสนใจ และสุนทรียภาพแก่ผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ด้วย ไม่ใช่เน้นเพียงองค์ความรู้หรือพุทธิพิสัยเพียงอย่างเดียว อันที่จริงการทำให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งขึ้นเสียก่อนที่จะได้ลงมือศึกษานั้น นับได้ว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญยิ่งสำหรับจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นทั้งแก่ผู้สอนและผู้เรียน

3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการระหว่างความรู้และการกระทำ ความสัมพันธ์ของบูรณาการระหว่างความรู้และการกระทำในข้อนี้มีนัยแห่งความสำคัญและสัมพันธ์เช่นเดียวกับที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อสอง เพียงเปลี่ยน จิตพิสัย เป็นทักษะพิสัยเท่านั้น

4) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่เป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน คือการตระหนักถึงความสำคัญแห่งคุณภาพชีวิตของผู้เรียนว่า เมื่อได้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้ว สิ่งที่เรียนที่สอนในห้องเรียนจะต้องมีความหมายและมีคุณค่าต่อชีวิตของผู้เรียนอย่างแท้จริง

5) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการระหว่างวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เจตคติ และการกระทำที่เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง ตอบสนองต่อคุณค่าในการดำรงชีวิตของผู้เรียนแต่ละคน การบูรณาการความรู้ของวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อตอบสนองความต้องการหรือเพื่อการตอบปัญหาที่ผู้เรียนสนใจ จึงเป็นขั้นตอนสำคัญที่ควรจะทำในขั้นตอนของการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง

6) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนอย่างกระตือรือร้น

7) การส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมทำงานกลุ่มด้วยตนเอง โดยการส่งเสริมให้มีกิจกรรมกลุ่มลักษณะต่าง ๆ หลากหลายในการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างแท้จริงด้วยตนเอง

8) การจัดประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย ตรงกับความเป็นจริง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างได้ผล และส่งเสริมให้มีโอกาสได้ปฏิบัติจริงจนเกิดความสามารถและทักษะที่ติดเป็นนิสัย

9) การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกล้าคิดกล้าทำ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะแสดงออกซึ่งความรู้สึกลึกซึ้งของตนเองต่อสาธารณชนหรือเพื่อนร่วมชั้นเรียน ทั้งนี้เพื่อสร้างเสริมความมั่นใจให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

10) การปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม และจริยธรรมที่ถูกต้องดีงามให้ผู้เรียนสามารถจำแนกแยกแยะความถูกต้องดีงามและความเหมาะสมได้ สามารถจัดความขัดแย้งได้ด้วยเหตุผล มีความกล้าหาญทางจริยธรรมและแก้ไขปัญหาด้วยปัญญาและสามัคคี

จากที่กล่าวมาข้างต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว (2548 : 8-9) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการสอนแบบบูรณาการ ไว้ดังนี้

1) บูรณาการระหว่างโรงเรียนกับบ้าน เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนในโรงเรียนกับชีวิตประจำวันที่บ้าน เมื่อเรียนครบถ้วนแล้วผู้เรียนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น แสดงถึงคุณค่าของสิ่งที่เรียนอย่างแท้จริง

2) บูรณาการระหว่างความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่กระตุ้นสิ่งที่ผู้เรียนสนใจมากที่สุด แนะนำให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ เพื่อตอบสนองความสนใจเหล่านั้น ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

3) บูรณาการระหว่างความรู้กับการกระทำในการแสวงหาความรู้ เพื่อเรียนรู้นั้นจะต้องปฏิบัติ คือรู้แล้วต้องลงมือทำ การเรียนรู้แต่ทฤษฎีอย่างเดียวไม่เพียงพอเพราะเมื่อปฏิบัติแล้วอาจจะมีข้อขัดข้อง มีปัญหาที่ต้องแก้ไขก็ได้ ดังนั้นการบูรณาการข้อนี้เน้นที่ทักษะนิสัย

4) บูรณาการระหว่างพัฒนาการความรู้กับพัฒนาการจิตใจ การแสวงหาความรู้หรือเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ มีทักษะนิสัยแล้ว ก็ต้องมีจิตนิสัยหรือคุณลักษณะแฝงอยู่ด้วย คือ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความสนใจ และสุนทรียภาพ ครูต้องมีความอ่อนโยน เอื้ออาทร ห่วงดีและห่วงใยผู้เรียนจริงๆ จึงจะพัฒนาการจิตใจได้ผล

5) บูรณาการระหว่างวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้พร้อม ๆ กัน

ลักษณะสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมุ่งเพื่อพัฒนา ทั้งความรู้ จิตใจและการกระทำ โดยสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง การทำงานกลุ่ม โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน กระบวนการเรียนการสอนและลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง การวิจัยครั้งนี้จึงนำเนื้อหาสาระ ที่อยู่ในชุมชน ท้องถิ่นที่ผู้เรียนอาศัยอยู่มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการบูรณาการ ระหว่างความรู้กับการกระทำระหว่างการเรียนรู้ในโรงเรียนกับการใช้ชีวิตอยู่ในสังคม เน้นความรู้ และทักษะในการสื่อสารด้วยภาษาไทย เนื่องจากในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ภายในประเทศไทย หน่วยงานภาครัฐและเอกชนต้องใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสาร จำเป็น อย่างยิ่งที่ต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับการดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวได้ จากจุดมุ่งหมายและความสำคัญ ของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนแบบบูรณาการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนมากที่สุด

5.5 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดการบูรณาการ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการให้ประสบความสำเร็จและสอดคล้อง กับเนื้อหาที่สอนนั้น ครูผู้สอนต้องมีการศึกษาเตรียมการตามขั้นตอนที่ได้ศึกษาไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2544 : 17) กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ ดังนี้

- 1) กำหนดเรื่องที่จะสอน โดยการศึกษาหลักสูตรและวิเคราะห์หา ความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวเรื่อง ความคิดรวบยอดหรือปัญหา
- 2) กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยการศึกษาจุดประสงค์ของ วิชาหลักและวิชารองที่จะนำมาบูรณาการและกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สำหรับหัวเรื่องนั้น ๆ เพื่อการวัดและประเมินผล
- 3) กำหนดเนื้อหาย่อย เป็นการกำหนดเนื้อหาย่อย ๆ สำหรับการเรียนรู้ ให้สนองจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้
- 4) วางแผนการสอนเป็นการกำหนดรายละเอียดของการสอนตั้งแต่ต้นจนจบ โดยการเขียนแผนการสอน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญเช่นเดียวกับแผนการสอนทั่วไป คือ สาระสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล
- 5) ปฏิบัติการสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการสอน รวมทั้งมีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ความสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลสำเร็จของการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ ฯลฯ โดยมีการบันทึกจุดเด่น จุดด้อยไว้สำหรับการปรับปรุงและพัฒนา

จากขั้นตอนการสอนบูรณาการ ครูผู้สอนต้องศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหาต่าง ๆ ให้เข้าใจถ่องแท้ก่อน จึงกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาย่อย ๆ และกำหนดรายละเอียด การสอนก่อนที่จะปฏิบัติการสอนตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ และมีการบันทึกพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียนที่เกิดจากการทำกิจกรรมนั้น

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการ ครูผู้สอนต้องศึกษาข้อมูล เบื้องต้นของท้องถิ่น ความสนใจของผู้เรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษา นำมาวิเคราะห์เพื่อนำไปกำหนดเรื่องที่จะบูรณาการ เมื่อได้หัวข้อเรื่องแล้วจึงนำมาจัดหน่วยบูรณาการ และสร้างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จากการศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้บูรณาการทั้ง 2 ประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยได้เลือกแนวทางขั้นตอนการจัดการเรียนรู้บูรณาการไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลความต้องการของเด็กและสภาพชุมชนท้องถิ่น 2) ศึกษาหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 3) กำหนดเรื่องที่จะสอน 4) กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 5) วางแผน การสอนโดยเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอน และ 6) เลือกวิธีการวัดผล ประเมินผล

5.6 หลักการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

อรทัย มูลคำ และคณะ (2542 : 16) กล่าวถึงสิ่งที่จะต้องคำนึงการจัดการเรียนการสอน แบบบูรณาการไว้ 4 ประการคือ 1) หัวเรื่องต้องสัมพันธ์กับเรื่องได้อย่างกว้างขวาง 2) การสร้าง กิจกรรมทุกกิจกรรมต้องเหมาะสมกับความเป็นจริง 3) กิจกรรมทุกกิจกรรมต้องต่อเนื่อง และ 4) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรับปรุงและพัฒนาจนตลอดเวลา และกิจกรรมที่สามารถนำมาใช้ในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ มี 9 กิจกรรม ได้แก่ 1) การรายงาน 2) การอภิปราย 3) กรณีศึกษา 4) การแสดงละคร 5) การศึกษานอกสถานที่ 6) การเชิญวิทยากรมาบรรยาย 7) การสาธิตและการทดลอง 8) การสัมภาษณ์บุคคล และ 9) การจัดนิทรรศการ

นอกจากนี้ วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542 : 47) ได้กล่าวถึงหลักการที่สำคัญในการ จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการไว้ 5 ประการคือ 1) ต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) เน้นการปลูกฝังค่านิยม จิตสำนึกและจริยธรรมที่ถูกต้อง 3) ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันทำงานกลุ่ม 4) จัดประสบการณ์ตรงกับผู้เรียน และ 5) จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าคิด

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าว ครูผู้สอนต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมต้องปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ เนื้อหาสัมพันธ์กับเรื่องที่สอนและครูผู้สอน ต้องจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลายเน้นให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น การแสดงละคร การศึกษานอกสถานที่ การจัดนิทรรศการ การสาธิตและการทดลอง ฯลฯ จัดบรรยากาศที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียน กล้าคิด กล้าทำ สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนบูรณาการ ผู้วิจัยต้องนำ

กิจกรรมที่ทำให้เด็กสามารถเสนอประสบการณ์ของตนเองผ่านการเล่น การลงมือปฏิบัติและการสื่อสาร ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาผ่านการอ่านนิทาน การทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อน ซึ่งครูอาจจะเล่าเรื่อง que เด็กเคยพบเห็นหรือมีประสบการณ์มาก่อน เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดจากประสบการณ์ในขณะที่ฟังเรื่องราวจากนิทาน หรือหนังสือที่ครูเลือกมาอ่านให้ฟัง

5.7 บทบาทครูในการสอนแบบบูรณาการ

อรรถวรรณ นิยะโต (2536 : 24) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการสอนบูรณาการไว้ 5 ประการ คือ 1) จะต้องศึกษาหาความรู้มากขึ้น ศึกษาสิ่งใหม่ ๆ ให้กว้างขวางทั้งทางตรงและทางอ้อม 2) มีความรอบรู้แม่นยำในความรู้ที่จะนำมาบูรณาการผสมผสานเชื่อมโยงกัน 3) มีความคิดกว้าง ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นหลาย ๆ ด้าน 4) เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในทางที่ถูกต้อง เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีและต้องการเรียนในบทเรียน และ 5) ติดตามผลงานและประเมินกิจกรรมของนักเรียน

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการนั้น ครูผู้สอนต้องสร้างแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่บูรณาการระหว่างภาษามลายูกับภาษาไทย ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้อาษาของนักเรียนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนภาษา ดังนี้

สาคร มหาหิงค์ (2545 : 75 - 76) ได้ศึกษาการสร้างหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยแบบบูรณาการ สำหรับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนบ้านศรีสุขสำราญ จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ที่มีแบบการบูรณาการเนื้อหาวิชาและบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับเกณฑ์การรอบรู้ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม เฉลี่ยร้อยละ 81.10 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การรอบรู้ที่กำหนดดังกล่าวร้อยละ 83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของจำนวนที่กำหนดไว้ร้อยละ 80

อุไรวรรณ มีเพียร (2538 : 120 - 121) ศึกษาการพัฒนาชุดการสอนแบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยในชนบท : กรณีศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านตลาดควาย จังหวัดราชบุรี พบว่า

1) ชุดการสอนแบบบูรณาการ มีสาระสำคัญดังนี้ คือ สาระสำคัญในคู่มือการนิเทศประกอบด้วย ตอนที่ 1 หน่วยบูรณาการ : คุณสมบัติที่ต้องการเน้น วัตถุประสงค์ หลักการจัดการเรียนการสอนตามหน่วยบูรณาการ สาระและประสบการณ์สำคัญ ตอนที่ 2 สื่อที่ใช้ในชุดการสอน และตอนที่ 3 วิธีนิเทศและแบบบันทึกการนิเทศ ส่วนในคู่มือผู้ดูแลเด็ก

ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แนะนำหน่วยบูรณาการ : ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการสอนหน่วย บูรณาการ
ปฐมวัย ตอนที่ 2 แนะนำชุดการสอนและตอนที่ 3 ขั้นตอนในการใช้ชุดการสอน

2) เอกสารชุดการสอนแบบบูรณาการ และเครื่องมือของชุดการสอน
แบบบูรณาการประกอบด้วย คู่มือผู้ดูแลเด็ก จำนวน 1 เล่ม คู่มือการนิเทศ จำนวน 1 เล่ม และ
แผนการสอนและสื่อ จำนวน 48 แผน

3) ผลการทดลองใช้ชุดการสอนในระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
บ้านตลาดควาย จังหวัดราชบุรี พบว่าชุดการสอนแบบบูรณาการมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่
กำหนด คือ ผู้ดูแลเด็กสามารถใช้ชุดการสอนแบบบูรณาการด้วยตัวเองอย่างถูกต้องตามขั้นตอนที่
กำหนดในชุดการสอนแบบบูรณาการ ร้อยละ 60 ขึ้นไป และบุคคลต่าง ๆ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับ
การใช้ชุดการสอนแบบบูรณาการพอใจในชุดการสอนแบบบูรณาการในระดับมากถึงมากที่สุด

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสามารถ
พัฒนาและส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนดีขึ้น นักเรียนมีความตั้งใจและสนใจในการเรียนมากขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษา
นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการยังเป็นการช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างโลก
ของสิ่งที่เรียนกับโลกของความเป็นจริง ผู้เรียนต้องใช้ความคิด ความรู้สึก ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้
ทำให้การเรียนรู้มีลักษณะเป็นองค์รวมมีความหมายอันนำไปสู่การเพิ่มพูนความสามารถในการจำ
และการแก้ปัญหา ผู้เรียนสามารถดึงข้อมูลจากสมองออกมาใช้ได้ดี ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา
และเพิ่มเติมเนื้อหา/กิจกรรมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมของท้องถิ่น ตลอดจน
นำประสบการณ์ที่ผู้เรียนเคยได้เห็น ได้ฟังมาเป็นเนื้อหาในการจัดกิจกรรม

5.8 ประโยชน์การสอนแบบบูรณาการ

กรมวิชาการ (2544 : 3) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบูรณาการไว้ว่า การนำ
ความคิดรวบยอดของวิชาต่างๆ มาหลอมรวมมีประโยชน์หลายประการที่สำคัญที่สุดคือ คุณค่าใน
การนำความรู้และทักษะไปใช้ ข้อผิดพลาดของการไม่นำสิ่งที่ได้เรียนหรือวิชาต่าง ๆ ที่เรียนมา
สัมพันธ์กัน คือ ผู้เรียนเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งเฉพาะในสถานการณ์หนึ่งเท่านั้น แต่เมื่อพบ
สถานการณ์ใหม่จะไม่เข้าใจหรือไม่สามารถนำความรู้ ทักษะที่มีไปประยุกต์ใช้ การบูรณาการคือ
การเชื่อมโยงระหว่างวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรจะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักว่าสิ่งที่ได้จาก
สถานศึกษามีประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง

การบูรณาการ หรือการหลอมรวมวิชาเป็นแนวทางที่ทำให้ครูทำงานร่วมกัน กล่าวกันว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่ต่างคนต่างทำงานมากที่สุด ซึ่งจริง ๆ แล้วไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น เมื่อครูวิทยาศาสตร์ต้องการเชื่อมโยงเรื่องใดเรื่องหนึ่งกับวิชาสังคมศึกษาก็ควรจะประสานงานกัน และร่วมมือกันทำงาน ร่วมมือกันอย่างจริงจังอยู่กับวิธีหรือลักษณะในการบูรณาการที่จะนำมาใช้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 50) กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการสอนแบบบูรณาการ ไว้ดังนี้

- 1) ต้องเรียนรู้อย่างมีความหมาย ผู้เรียนสามารถจำความรู้ที่เรียนได้นาน ซึ่งจะเริ่มด้วยการทบทวนความรู้เดิมและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
- 2) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคมเป็นการพัฒนาทุกด้าน
- 3) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมตามประสบการณ์ชีวิตของตน และเป็นประสบการณ์ในชีวิตจริงของผู้เรียน
- 4) ผู้เรียนได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ซ้ำหลายครั้งโดยไม่น่าเบื่อ
- 5) ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดระดับสูง คิดไตร่ตรอง คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดแก้ปัญหา
- 6) ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการทำงานกลุ่มตั้งแต่สองคนขึ้นไป จนถึงทั้งชั้นเรียนตามที่กำหนดในกิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะมนุษย์สัมพันธ์
- 7) ผู้เรียนได้สร้างจินตนาการตามเรื่องที่กำหนด ซึ่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง วิถีชีวิต ผสมผสานกันไปอันเป็นสภาพของชีวิตจริง
- 8) ผู้เรียนเรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวสู่สิ่งไกลตัว เช่น เรียนเกี่ยวกับตัวเรา บ้าน ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ ประเทศเพื่อนบ้านและโลก ตามระดับความซับซ้อนของ เนื้อหา และสติปัญญาของผู้เรียน
- 9) ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกสนาน เห็นคุณค่าของงานที่ทำ และงานที่ไปนำเสนอต่อเพื่อน ต่อชุมชน ทำให้เกิดความตระหนักเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ธีรชัย ปุณณโชติ (2540 : 82) ได้ให้เหตุผลที่สนับสนุนคุณค่าและประโยชน์ของการสอนบูรณาการว่า

1) ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิชาต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างวิชากับชีวิตจริง

2) ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

3) ช่วยให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับชีวิตจริง และชีวิตนอกห้องเรียนกับสิ่งที่เรียน

การเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างวิชาต่าง ๆ ที่มีความคล้ายคลึงเข้าด้วยกัน เพื่อนำความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ที่เรียนรู้มาหล่อหลอมเข้าด้วยกันนำไปเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ช่วยให้ผู้เรียนตระหนักว่าสิ่งที่ได้รับจากโรงเรียนมีประโยชน์สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาได้จริงในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากสิ่งที่ใกล้ตัวออกไปสู่สิ่งที่อยู่ไกลตัวตามลำดับความซับซ้อนของเนื้อหา ทำให้เด็กไม่รู้สึกเบื่อหน่ายและรักที่จะเรียนรู้

แต่อย่างไรก็ตามการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนยังมีส่วนด้อย และเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ดังนี้

1) เป็นวิธีการที่ทำได้ค่อนข้างยาก เพราะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ชำนาญในวิทยาการต่าง ๆ หลายฝ่าย และต้องเป็นความร่วมมืออย่างจริงจังและจริงจังด้วย

2) การเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนต้องทุ่มเทความรู้ ประสบการณ์ และความสามารถอย่างเต็มที่รวมทั้งในบางโอกาสจะต้องร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย จึงอาจจะก่อให้เกิดความยุ่งยากในการบริหารจัดการเรียนการสอนได้

3) ความกว้างขวางของการบูรณาการหลักสูตรเข้าด้วยกัน อาจทำให้ผู้เรียนขาดความลึกซึ้งในการเรียนรู้ได้ครบทั้งสามพิสัยของการเรียนรู้ (พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย) เพราะถ้าผู้สอนไม่เอาใจใส่ทุ่มเทให้แก่การบูรณาการการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนอาจมองไม่เห็นถึงความสัมพันธ์ของเนื้อหาหรือวิชาการต่าง ๆ ได้ตามที่ผู้สอนต้องการ

4) สภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมักกำหนดเวลาที่ตายตัวแน่นอน เช่น เป็นรายคาบ 50 นาที หรือ 1 ชั่วโมง อาจจะไม่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนตามวิธีการนี้

จากประโยชน์การเรียนการสอนแบบบูรณาการ จัดเป็นการสอนที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน โดยเฉพาะสำหรับเด็กใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีปัญหาด้านการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร การบูรณาการการสอนให้เชื่อมโยงกับประเพณี วัฒนธรรม ภาษาถิ่นของผู้เรียนทำให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนมีความเข้าใจชุมชน ท้องถิ่นนั้นมากขึ้น เมื่อผู้เรียนเรียนสิ่งที่ตนเองชอบ สิ่งที่ตนเองสนใจ ทำให้มีทัศนคติต่อการเรียนรู้ภาษาไทยมากขึ้น ส่งผลให้การพัฒนาการใช้ภาษาไทยประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ครูผู้สอนต้องให้ความเอาใจใส่ เตรียมการอย่างเหมาะสมต่อเนื่อง เพื่ออำนวยความสะดวกให้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพไม่ติดขัดสับสน ครูผู้สอนต้องเป็นกัลยาณมิตรแห่งการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง เพื่อส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาความสามารถให้เต็มตามศักยภาพของคนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

6. แนวทางการสร้างแบบฝึกสำหรับการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

การวิจัยนี้ใช้การเรียนการสอนแบบบูรณาการ เพื่อสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง เป็นแนวทางการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทย ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในการวิจัยครั้งนี้คือแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยของเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกตั้งแต่หลักการสร้างแบบฝึก ลักษณะของแบบฝึกที่ดี และประโยชน์ของแบบฝึก ดังนี้

6.1 หลักการสร้างแบบฝึก

ในการสร้างแบบฝึก รัชณี ศรีไพรวรรณ (2530 : 30 - 31) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับหลักการสร้างแบบฝึก ดังนี้

- 1) สร้างแบบฝึกให้สอดคล้องกับหลักจิตวิทยาและพัฒนาการของผู้เรียนตามลำดับขั้นการเรียนรู้ แบบฝึกเสริมทักษะนั้นต้องอาศัยรูปภาพ เพื่อให้จูงใจนักเรียนและจัดเรียงเนื้อหาตามลำดับจากง่ายไปหายาก นักเรียนจะได้สนใจและมีกำลังใจในการทำแบบฝึก
- 2) มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าต้องการจะฝึกทักษะในด้านใด แล้วจัดเนื้อหาตรงกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
- 3) ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ถ้าสามารถแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยตามความสามารถแล้วจึงทำแบบฝึกทักษะที่เหมาะสมกับผู้เรียน
- 4) แบบฝึกที่ดีต้องมีคำชี้แจงง่าย ๆ สั้น ๆ ที่นักเรียนอ่านเข้าใจและมีตัวอย่างประกอบ จะทำให้นักเรียนศึกษาได้เข้าใจและสามารถทำแบบฝึกได้ด้วยตนเอง
- 5) แบบฝึกต้องมีความถูกต้อง ครูต้องพิจารณาให้รอบคอบ ทดลองทำด้วยตนเองเสียก่อน อย่าให้มีข้อผิดพลาด

6) ให้นักเรียนทำแบบฝึกแต่ละครั้งต้องมีความเหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน หรือความต้องการว่านักเรียนควรจะฝึกกันอย่างไร

7) ควรมีหลายรูปแบบเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

8) กระดาษที่ทำแบบฝึกให้นักเรียน จะต้องมีความคุณภาพดีเหนียวและทนทาน เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ฝึกฝนและเป็นคู่มือในการเรียนต่อไป

ดังที่กล่าวมา การสร้างแบบฝึกในแต่ละครั้ง ครูผู้สอนต้องศึกษา วัตถุประสงค์และเนื้อหาที่ต้องการจะวัด เพื่อสามารถออกแบบฝึกให้ครอบคลุมเนื้อหาและ วัตถุประสงค์เหล่านั้น นอกจากนี้แบบฝึกต้องมีคำชี้แจงง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนจนเกินไป เวลาในการทำแบบฝึกต้องเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน สำหรับแบบฝึก เด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองประโยคที่ใช้ฝึกควรเป็นประโยคสั้น ๆ และใช้พูดกัน ในชีวิตประจำวันที่เด็กรู้จักกันดี เพื่อฝึกให้เด็กสามารถนำสิ่งที่เรียนไปแล้วไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้และต้องบูรณาการระหว่างภาษามลายูและภาษาไทยควบคู่กัน ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องศึกษาลักษณะ ของแบบฝึกที่ดีด้วยเพื่อสามารถสร้างแบบฝึกได้หลากหลายและน่าสนใจ

6.2 ความสำคัญของแบบฝึก

แบบฝึกมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน ดังที่สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 146) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึก ดังนี้

- 1) เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมหนังสือเรียน
- 2) ช่วยเสริมทักษะการใช้ภาษาให้ดียิ่งขึ้นแต่ทั้งนี้จะต้องอาศัยการส่งเสริม และความเอาใจใส่จากครูผู้สอน
- 3) ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะการที่ได้ให้ผู้เรียนทำแบบฝึกที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนจะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ
- 4) แบบฝึกช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะมากยิ่งขึ้น
- 5) การให้นักเรียนทำแบบฝึก จะช่วยให้ครูมองเห็นจุดอ่อน หรือจุดบกพร่องของผู้เรียนได้ชัดเจน ช่วยให้ผู้ครูได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ทันที่
- 6) แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อย จะช่วยครูประหยัดแรงงานและเวลาที่ จะเตรียมการสร้างแบบฝึกหัดเสริม ทำให้มีเวลาและโอกาสในการฝึกฝนมากขึ้น

จากเอกสารข้างต้น สรุปได้ว่าแบบฝึกเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการฝึกทักษะทางภาษาของนักเรียนและการฝึกแต่ละทักษะนั้นควรมีหลาย ๆ แบบ เพื่อให้ให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย แบบฝึกนอกจากจะมีประโยชน์ต่อนักเรียนแล้ว ในด้านของตัวครูแบบฝึกก็มีส่วนช่วยให้ครูทราบพัฒนาการทางทักษะของเด็ก และเห็นข้อบกพร่องต่าง ๆ สามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วถึง ส่งผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับนักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองนั้น ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่บูรณาการระหว่างภาษามลายูซึ่งเป็นภาษาที่หนึ่งที่นักเรียนใช้สื่อสารมาก่อนกับภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่สองที่นักเรียนเพิ่งได้เรียนรู้ภายหลังมาเป็นนวัตกรรมในการเรียนรู้ ซึ่งในแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ในแต่ละหน่วยจะมีแบบฝึก สื่อต่าง ๆ ที่นำมาจัดการเรียนการสอน การสร้างแบบฝึกสำหรับเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ควรใช้แบบฝึกที่ประกอบด้วย รูปภาพที่มีขนาดเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ไม่ควรมีขนาดเล็กเกินไป และมีสีสันสวยงาม การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบฝึกที่ให้นักเรียนโยงภาพ จับคู่ ระบายสี จัดหมวดหมู่ วงกลม และการเขียนคำศัพท์ต่าง ๆ ที่นักเรียนได้เรียนรู้มาเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาของนักเรียนให้ดีขึ้น

นอกจากแบบฝึกจะช่วยในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของนักเรียนปฐมวัยแล้ว การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองนั้น ต้องคำนึงถึงสภาพสังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา และวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ใกล้ตัว สิ่งที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับตนเอง เน้นกิจกรรมที่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ ฝึกปฏิบัติให้ทำเป็น รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาด้านภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยจึงเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก โดยเฉพาะการสร้างให้เด็กเรียนรู้ภาษาไทย เห็นคุณค่าและสามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับวัย ฉะนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองนั้น ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย การจัดการเรียนรู้อาจพัฒนาทางภาษาโดยผ่านกิจกรรมด้านดนตรี ศิลปะ และการละเล่น จะทำให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้อื่นรับทราบเร็วขึ้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อของจริง รูปภาพ และไคอะแกรม เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของเด็กได้ ทั้งนี้เนื่องจากเด็กปฐมวัยไม่สามารถเข้าใจคำพูดที่สื่อความหมายได้โดยตรง จึงต้องอาศัยสื่อของจริง และรูปภาพมาช่วยในการถ่ายทอดความคิดสู่เรื่องราวต่าง ๆ เน้นการฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ บ่อย ๆ และให้รางวัลคำชมเชย เมื่อเด็กปฏิบัติกิจกรรมนั้นสำเร็จ เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาไทยให้แก่เด็ก

ในปัจจุบันเราประสบปัญหาในเรื่องที่ความรู้และข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีปัญหาและเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องเรียนรู้เพิ่มขึ้นมากมาย ในการแก้ปัญหาเหล่านี้เราจำเป็นต้องใช้ความรู้และทักษะจากหลาย ๆ สาขาวิชามาร่วมแก้ปัญหา ซึ่งการที่เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง หรือสิ่งที่เกิดขึ้นจริงนั้นจะช่วยให้เด็กสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นได้

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับนักเรียนปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ซึ่งผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้โดยบูรณาการเชิงเนื้อหาระหว่างภาษามลายู ซึ่งเป็นภาษาที่หนึ่งที่นักเรียนใช้ในการสื่อสารอยู่ในชีวิตประจำวัน กับภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาที่สองที่นักเรียนเพิ่งได้รับรู้มาภายหลัง โดยมุ่งพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยด้านการฟัง และการพูดของนักเรียนปฐมวัย ซึ่งการฝึกทักษะความพร้อมในการฟังครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ฝึกให้นักเรียนมีความพร้อมด้านการฟัง 3 ด้าน คือ ด้านการฟังคำพูด การฟังคำสั่งได้เข้าใจและปฏิบัติได้ถูกต้อง และด้านการฟังนิทาน เรื่องราว เพลง และคำคล้องจอง ส่วนทักษะด้านการพูดนั้นผู้วิจัยได้ฝึกทักษะให้นักเรียนมีความพร้อมด้านการพูด 3 ด้าน คือ ด้านการสนทนา ซักถาม ด้านการร้องเพลงและคำคล้องจอง และด้านการแสดงความคิดเห็น ซึ่งการพัฒนาทักษะภาษาไทยด้านการฟังและการพูดของนักเรียนปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองนั้น ควรใช้เนื้อหาที่ง่าย เด็กสามารถปฏิบัติได้และรู้ว่าควรแสดงออกอย่างไร เนื่องจากเด็กปฐมวัยยังไม่มีความสามารถในการใช้มือในการเขียน ผู้วิจัยจึงมุ่งพัฒนาเฉพาะทักษะด้านการฟังและการพูดเท่านั้น กิจกรรมที่มีความเหมาะสมคือ เพลง เกม และการท่อง คำคล้องจอง ซึ่งมีการแสดงท่าทางเป็นการให้เด็กสามารถฟังและพูดภาษาที่สองในเรื่องที่คุ้นเคยได้ ส่งเสริมให้เด็กแสดงผลงานเป็นภาษาไทย กระตุ้นให้เด็กคิด พูด และแสดงออกแทนการพูดหรือครุ่นเกล้าให้เด็กฟังแต่เพียงอย่างเดียว

การศึกษากิจการการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับนักเรียนชั้นปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ซึ่งเป็นนวัตกรรมใหม่ที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง สนองความแตกต่างและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อนำไปพัฒนาความสามารถด้านการใช้ภาษาไทยของเด็กที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองให้มีความสามารถด้านการใช้ภาษาไทยเพิ่มขึ้น และสามารถใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลในสังคมได้